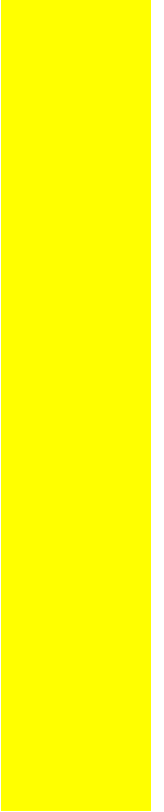

**Pandemi
Döneminde
Polatlı'daki
Mülteci
Genç ve Çocuklar**

Pandemi Döneminde Polatlı'daki Mülteci Genç ve Çocuklar

“Araştırma Raporudur”

Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik
Derneği

POLATLI-2021

Bu çalışma Ocak-Mart 2021 tarihleri arasında Ankara'nın Polatlı ilçesinde Etkiniz Avrupa Birliği Programı desteği kapsamında fon alınarak gerçekleştirilmiştir.

Pandemi döneminde Ankara'nın Polatlı ilçesinde yaşayan Mülteci konumundaki çocukların ve gençlerin ve ailelerin yaşadıkları problemleri, sıkıntılarını bu çalışma ile ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Derneğimizin kurucularının ğretmen olmaları sebebiyle özellikle eğitim konusu üzerine durulmuştur. Bu alışma ile elde edilen bu deneyimler mültecileri daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. İleriki yıllarda yaşanacak olan bu gibi sıkıntılı dönemlerde onlara karşı daha hoşgrl olmamızı sağlayacaktır ve potansiyel çözümler üretilmesi için bir kaynak olacaktır.

İçindekiler:

Önsöz.....	1
Çalışma Takımı.....	2
Giriş.....	3
Göç Kavramı.....	3
Zorunlu Göç.....	4
Mülteci Kavramı	4
Sığınmacı Kavramı.....	5
Göç Kavramı.....	5
Türkiye'ye Yabancı Göçü.....	6
Mülteci Hakları.....	7
Türkiye'ye Suriyelilerin Göçü.....	8
Suriyeli Mültecilerin Sorunları.....	8
Konu ile İlgili Araştırmalar.....	9
Araştırmanın Varsayımı ve Sınırlılıkları.....	17
Yöntem.....	17
Çalışma Gurubu.....	17
Verilerin Toplanması.....	21
Verilerin Analizi.....	21
Bulgular.....	22
Katılımcıların Görüşleri.....	33
Sonuç ve Öneriler.....	37
Kaynaklar.....	39
Ek 1:Basın Derlemesi.....	42

Tablolar:

Tablo 1. Korona Etki Anketini Yanıtlayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri.....	18
Tablo 2. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket ve Görüşme Formunu Yanıtlayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri.....	19
Tablo 3. Pandemi Döneminde Sağlık ve Gündelik Hayata İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	22
Tablo 4. Pandemi Döneminde Bilgi ve Farkındalığa İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	26
Tablo 5. Pandemi Döneminde Gelir Durumlarına İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	27
Tablo 6. Pandemi Döneminde Eğitime İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	28
Tablo 7. Pandemi Döneminde Hizmetlere Erişime İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	29
Tablo 8. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket Formundan Elde Edilen Katılımcı Görüşleri.....	30
Tablo 9. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Görüşme Formundan Elde edilen Katılımcı Görüşleri.....	32

ÖNSÖZ

Türkiye'nin, jeopolitik konumu çok önemlidir. Ortadoğu'da yaşanan sorunlar Türkiye'yi de olumsuz olarak etkilemektedir. 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaştan sonra bir sürü insan kaçarak Türkiye'ye sığınmıştır. Türkiye mültecilere kucak açmıştır. Bu yönüyle Türkiye diğer ülkelere örnek olmuştur.

Türkiye'deki mülteciler, o ülkenin kültürüne uyum sağlamaya çalışırken, 2020 yılının Mart ayında Covid-19 virüsü ile yüz yüze geldiler ve Covid-19 virüsü tüm dünyada pandemi sürecine girilmesine sebep olmuştur. Her Türk vatandaşı gibi mülteciler de bu durumdan olumsuz olarak etkilenmiştir. Özellikle de mülteci kadınlar ve çocuklar. Mülteciler, ekonomik sorunların yanı sıra sağlık ve eğitim alanında da sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmışlardır.

Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneği olarak farklı fon kaynakları ile özellikle Suriyeli mültecilerin sorunlarının çözümü için birçok başarılı çalışma yaptık. Etkiniz AB programı tarafından desteklenen "Pandemi Döneminde Polatlı'daki Mülteci Genç ve Çocuklar" isimli bu çalışmamızla da çocuklar ve gençlerin pandemi döneminde yaşadıkları sorunları özellikle de eğitim sorunlarını raporlamak istedik ve ilgili kurumdan fon desteği de aldık. Raporda Suriyeli mültecilerin sorunları ile ilgili araştırmacılara ve uygulayıcılara öneriler sunulmasını da hedefledik.

Bu çalışma bir takım çalışması halinde ortaya çıkarılmıştır. Hakkâri Üniversitesi Eğitim Bilimlerinde öğretim görevlisi olan ve derneğimiz üyesi Dr.Ayşegül Ayyıldız bizlere danışmanlık yapmıştır. Aynı zamanda Mülteciler konusunda uzman olan Eda Özyurt Kılınç hanımda mültecilere uyguladığımız anketler konusunda ve diğer konularda yardımcı olmuştur. Bu çalışmada kullanılan görsellerin hepsi stock.image.com sitesinden alınmıştır. Kendilerine ve çalışmamızda yer alan aşağıda belirtilen diğer arkadaşlara da özellikle teşekkür ederiz.

Erol Güngör

Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneği Başkanı

Çalışma Takımı:

Bu çalışma aşağıda kısa bilgileri verilen kişilerin değerli emekleri ile ortaya çıkmıştır.

Erol Güngör:

Dernek Başkanı: Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneğinin Başkanı. Polatlı'da bir lisede müdürlük yapmaktadır.

Musa Tokmak:

Çalışmanın Koordinatörü: İngilizce Öğretmeniyim. Ankara Polatlı'da yaşıyorum. Daha önceden Erasmus plus, etwinning, Sivil Düşün ve Çocuk fonları vasıtasıyla bir çok proje ve çalışma gerçekleştirdim.

Ayşegül Ayyıldız:

Hakkari Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Dr. Öğr. Üyesi'dir. Gençlik ve Spor Bakanlığı başta olmak üzere bir çok akademik ve sosyal projelerde yer almıştır.

Zeynep Şenbabaoğlu:

Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Kamu ve Siyaset Bilimlerinde öğrencidir. Aynı zamanda Ankara Göç İdaresinde staj yapmaktadır.

1. GİRİŞ

Günümüzde iç çatışmalar nedeniyle dünya, göç sorunlarıyla baş başa bırakılmıştır. Mülteci sorunu çözüm bekleyen en temel sorundur. Mülteci göçmenden ayrıdır. Göçmenler daha iyi bir yaşam için göç ederler, mülteciler ölüm riskini göze alarak, ülkelerindeki savaştan ve baskıdan kaçarlar. Biz de bu projede Polatlı'da yaşayan Suriyeli çocuk ve gençlerin pandemi döneminde yaşadıkları genel sorunlar ve özellikle de eğitim sorunlarını ve çözüm önerilerini raporlamayı amaçladık. Bu çalışmanın ilk bölümünde, konu ve amaç, önem, varsayımlar, sınırlıklar, konu ile ilgili araştırmalar, ikinci bölümünde yöntem, çalışma grubu, veri toplama araçları ve analiz, üçüncü bölümünde, bulgular ve yorumlar, dördüncü bölümde sonuç ve öneriler, beşinci bölümde kaynaklar ve altıncı bölümde ise ekler yer almıştır.

Göç Kavramı

Göç, insan tarafından oluşturulan felaketler ile doğal afetler sonucu; zorunlu olarak veya daha iyi bir yaşam umuduyla insanların bir yerden bir yere hareket etmesidir. Göç olgusu, tarihsel süreç içerisinde önemini korur, halen gündeme damgasını vurmuş konuların başında gelir

(Canpolat ve Arner, 2012). Göç, farklı kültürdeki insanların bir arada yaşamalarını zorunlu kıldığından uyum sorunlarını da beraberinde getirir (Tunç, 2009).

Zorunlu Göç

Ülkelerdeki savaşlar, doğal afetler, iklim yetersizlikleri göçü mecbur kılmaktadır. 1947 yılında Hindistan'ın bölünmesi sonucu milyonlarca insanın Pakistan'a gitmesi göçmesi buna örnek teşkil eder (Özyakışır, 2013).

Mülteci Kavramı

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi 1. Madde, 2. Fıkıradaki Mülteci Kavramı şöyle belirtilmiştir: 1 Ocak 1951'den önce meydana gelen olaylar sonucunda ve ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahsa uygulanacaktır.

Türkiye'de mülteciler konusunda hukuk düzenlemesi, 1994'te bir yönetmelikle yapılmıştır. "Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus 10 Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" konuyla ilgili tanımları ortaya koymaktadır (Erdoğan,2015). Mülteci haklarını koruma altına alan diğer belgelere baktığımızda; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, New York Protokolü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi,

Her Türlü Irk ve Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme olarak bilinmektedir (Koyuncu, 2014).

Sığınmacı Kavramı

Ülkesinden ayrılıp başka bir ülkeden sığınma talep eden kişidir (Koyuncu, 2014). Mültecinin hukuki anlamda netleşmiş bir statüsü varken, sığınmacı da böyle bir durum söz konusu olmayabilir (Bozbeyoğlu, 2015). Bu nedenle her mültecinin başlangıçta sığınmacı olduğunu söylenebilir (Reçber, 2014).

Göçmen Kavramı

Daha iyi şartlarda yaşamak için gönüllü olarak başka bir ülkeye yasal ya da yasadışı yollarla giren kişidir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Göçmeni terimini gönüllü olup olmaması fark etmeden başka bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden kişi olarak tanımlar.

Türkiye'ye Yabancı Göçü

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana Türkiye'ye yönelmiş olan kitlesel göç hareketleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2013);

“• 1922-1938 yılları arasında nüfus mübadelesiyle Yunanistan'dan 384.000 kişi

• 1923-1945 yılları arasında Balkan ülkelerinden 800.000 kişi

• 1933-1945 yılları arasında Almanya'dan 800 kişi

• 1988 yılında Halepçe katliamından sonra Irak'tan 51.542 kişi

• 1989 yılında Bulgaristan'dan 345.000 kişi

• 1991 yılında Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467.489 kişi

• 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan 20.000 kişi

• 1999 yılında Kosova'dan 17.746 kişi

• 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi

• 2011 yılından itibaren günümüze kadar Suriye'den 3.6 milyon kişi

Mülteci Hakları

Mülteci Hakları ilk olarak İnsan Hakları Evrensel Bildirisine göre hukuki olarak vardır.BM Genel Kurulu,10 Aralık 1948 tarih ve 217 A (111) sayılı kararı ile İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni kabul etmiştir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne göre tüm insanların hakları şu şekildedir;

- Yaşama hakkı
- Kölelik ve Zorla Çalıştırma Yasağı
- İşkence Yasağı
- Adil Yargılanma Hakkı
- Özgürlük ve Güvenlik Hakkı
- Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması
- Cezaların Yasallığı
- Dernek Kurma ve Toplantı Özgürlüğü
- Düşünce, İfade, Vicdan ve Din Özgürlüğü • Etkili Başvuru Hakkı
- Evlenme Hakkı
- Ayrımcılık Yasağı
- Eğitim Hakkı
- Sağlık Hakkı
- Bir Ülkeyi Terk Edebilme ve Başka Bir Ülkeye Sığınma Hakkı
- Vatandaşlık Kazanma Hakkı
- Dilekçe Hakkı
- İkamet Etme ve Konut Dokunulmazlığı Hakkı”

Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesi 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanmış ve 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye sözleşmeyi 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde onaylamıştır. Türkiye, 29 Ağustos 1961 tarihinde bu konudaki deklarasyonunu açıklarken sözleşmenin kapsamını "Avrupa'da meydana gelen olaylar nedeniyle" şeklinde anladığını ve kabul ettiğini ifade etmiştir. Böylece Türkiye 1951 Sözleşmesi'ni "coğrafi sınırlama" ile kabul etmiştir. Türkiye buradaki Avrupa sözcüğünü daha sonra Avrupa Konseyi üye ülkeleri olarak tanımlamıştır. 359 Sayılı Onay Kanunu 5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

1967 yılında ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 1951 Sözleşmesi'nde bazı değişiklikler öngören Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesi'ne Ek Protokol'ü (1967 Protokolü ya da New York Protokolü) New York'ta kabul etmiştir.

1967 Protokolü'nün sözleşmeye getirdiği en önemli düzenleme; sözleşmedeki mülteci tanımında yer alan "1 Ocak 1951' den önce meydana gelen olaylar sonucunda" ifadelerinin çıkarılarak zamansal sınırlama kaldırılması fakat coğrafi sınırlama ülkelerin tercihine bırakılmasıdır. Türkiye, Bakanlar Kurulu'nun 1 Temmuz 1968 tarihli kararı ile Protokole katılmıştır. Ancak 1951 Sözleşmesi ile getirdiği coğrafi kısıtlamayı kaldırmamış ve günümüze kadar muhafaza etmeye devam etmiştir.

Türkiye'ye Suriyelilerin Göçü

Mart 2015 itibaren, 3,5 milyona yakın mülteci Türkiye'ye gelmiştir. Gerçek sayı daha yüksek olabilir çünkü birçok mülteci kayıtsızdır. Suriye'deki güvenlik, sosyal ve ekonomik koşulların bozulması, göçü artırmıştır (İçduygu ve Üstübcü, 2015).

Suriyeli Mültecilerin Sorunları

Karataştan'a (2017) göre Suriyeli mültecilerin sorunları; kayıt altına alınma, barınma, dil, eğitim, istihdam, sağlık, güvenlik, uyum, gıda temini, beslenme ve giyim, refakatsiz çocukların korunmasıdır.

Ankara'ya 75 km uzaklığında bir ilçe olan Polatlı'da beş bini geçkin Suriyeli mülteci yaşamaktadır. Pandemi döneminde her insan sosyo-ekonomik olarak zarar görmüştür ve aynı şekilde Polatlı'daki mülteci konumundaki çocuklar ve gençler de aynı derecede zarar görmüştür. Mültecilerin Türkiye'nin genelinde barınma, dil problemi ile birlikte derinleşen hizmetlere erişim, beslenme, eğitim ve istihdam konularında karşılaştıkları güçlükler Polatlı ilçesinde de farklılık göstermemekle birlikte, insani yardıma erişimleri konusunda şehir merkezinde yaşayan mültecilere kıyasla daha dezavantajlı konumda bulunmaktadır. Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneği olarak proje ile Polatlı ilçesinde yaşayan mülteci konumundaki çocuk ve gençlerin pandemi döneminde yaşadıkları problemleri raporlamayı amaçlamaktayız.

Konu ile İlgili Araştırmalar

Şeker (2020), Yozgat ilinde yaşayan mülteci öğrencilerin eğitim sorunları ve getirilecek çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'ye göç etmiş ve halen Yozgat ilinde yaşayan il merkezindeki ortaokullara ve liselere devam eden 24 mülteci öğrenci, 18 öğretmen, 2 rehber öğretmen, 12 veli, 5 okul yöneticisi, 2

STK temsilcisi ve 4 akademisyen olmak üzere toplam 67 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; mülteci öğrenci ve velilerin Türkiye'ye göç etme nedenlerinin başında, geldikleri ülkede savaş olması ve maddi imkânsızlıkların yaşanması gelmektedir. Yozgat'ta yaşayan mülteci öğrenci ve velilerin genel sorunlarının başında dil sorunlarının ve maddi sorunların geldiği görülmüştür. Katılımcıların, okulun dil öğretmek, sosyalleşmeleri açısından uygun ortam sunmak yönünde katkı sağladığını düşündükleri belirlenmiştir. Öte yandan katılımcıların, çocukların okula kayıt yaptırdığı halde okula uyumunun yeterince sağlanmadığını, çocuklara sunulan psiko-sosyal desteğin yetersiz olduğunu, büyük çocukların okula devam etmek istemediklerini, eğitim yardımı aldıkları için zorunluluktan dolayı okula devam ettiklerini, çocukların yaşadığı travmayı gidermeye yönelik psiko-sosyal destek verilmesi gerektiğini, eğitimlerinde dil probleminin olduğunu ve bu durumun çözüme kavuşturulması gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Elmas (2017) araştırmasında tarihi seyri içinde mülteci hukukunun gelişimi, uluslararası mülteci hukuku, mülteci hukuku açısından Türkiye'nin mevzuatı ve özellikle Suriye iç savaşından kaçan kadın ve çocukların hukuki ve sosyal sorunlarını ele alınarak değerlendirmeye çalışmıştır. Savaştan kaçarak ülkemize sığınan Suriyeliler çok zor şartlarda hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları tanınmamakta, istedikleri ülkelere geçmelerine izin verilmemekte, uluslararası siyasi pazarlıkların malzemesi olarak kullanılmakta, gelecekleri meçhul bir biçimde kamplarda veya sokaklarda yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. “İnsani yardım” adı altında ve çoğu zaman bir hizmet ya da yardım gibi ortaya konan ekonomik kaynaklar insan onuruna yakışır bir hayat sürmelerini sağlayacak imkânları yaratmaktan çok uzaktır. Halen uluslararası hukuki statüleri belirlenmemiş bir biçimde ülkemizde yaşamaya devam eden bu insanların, özellikle “geçici barınma merkezleri” adı verilen kamplar dışında bulunanları barınma, sosyal yapıya uyum süreci, istihdam, dil sorunu, sağlık hizmetlerine erişim, eğitim ve sosyal hizmetlere erişim alanlarında ciddi sıkıntılar yaşadıkları görülmektedir. Kadın ve çocuklara yönelik istismar vakaları resmî kurumlarca yeterince tespit edilememekte ve önlenememektedir. İstismara uğrayan kadın ve çocuklar korkudan seslerini çıkaramamakta, haberdar olan kişiler tarafından da çoğu zaman bu tip vakaların üstleri örtülebilmektedir. Özellikle küçük yaşta kız çocukları Suriye kimlikleri yanlarında olmadığı için, imam nikâhıyla ikinci, üçüncü eş olarak evlendirilmektedirler.

Karataş'tan (2017), İstanbul'da bir derneğe başvuran Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine ulaşmada yaşadıkları zorluklar, bu zorlukların etkilerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde Suriyeli mültecilerle çalışan bir derneğe başvuran 1326 kişi, örneklemini ise, araştırmaya katılmayı kabul eden 385 Suriyeli mülteci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri anket ve görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya katılanların %58,2'si (224) kadın, %41,8'i (161) erkektir. %37,4'ünün herhangi bir sağlık kurumuna başvurmadığı, %54,5'inin ise sağlık hizmetlerine ulaşmada yaşadıkları en büyük sıkıntının maddi olanakların kısıtlılığı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mülteciler zor şartlarda yaşamlarını sürdürmeye çalışırken, sosyoekonomik açıdan desteklenmeleri, eğitimlere katılımlarının sağlanması, dil sorununun ortadan kaldırılması sağlık hizmetlerine erişim açısından önemli görülmüştür.

Kultas (2017) Türkiye'de bulunan eğitim çağındaki Suriyeli mültecilerin eğitimi sorunu adlı araştırmasında, Suriyeli ailelerin genellikle temel ihtiyaç sorunu ile uyum ve dil sorunu yaşadıklarını tespit etmiştir. Tespit edilen bu sorunların Suriyeli çocukların eğitimini olumsuz etkileyerek eğitimlerini bırakmalarına neden olduğunu saptamıştır. İllere Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili birimin kurulmasını, muhtaç Suriyelilerin belli bir bölgeye toplanmasını, sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla Suriyeli ailelere temel ihtiyaç yardımlarının yapılmasını, sadece Suriyeli öğrencilerin eğitim göreceği bir okulun oluşturulmasını, Suriyeli çocukların okul malzemelerinin temin edilmesini, çocukların hazır bulunuşluk düzeyine göre sınıflara yerleştirilmesini önermiştir.

Akdeniz (2018) çalışmasında, Suriye'de iç çatışmaların başladığı 2011 yılından bu yana Türkiye'de yaşamını sürdüren Suriyeli mülteci öğrencilerin uyum sorunları ile Türk öğrencilerin mültecileri kabullenme düzeylerini cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre incelemiştir. Çalışmanın örneklem grubu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa Haliliye Rabia Hatun Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi, Konuklu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,

Rabia Hatun İmam Hatip Geçici Eğitim Merkezi ve Milli İrade Geçici Eğitim Merkezi'nde eğitim gören 211 mülteci, 489 Türk öğrenci olmak üzere toplam 700 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 173'ü erkek 527'si kız öğrencidir. Araştırmanın nitel boyutu için 4 farklı ilden toplam 15 geçici eğitim merkezi müdürü ile görüşme yapılmıştır. Araştırmada,

1. Suriyeli mülteci öğrencilerin cinsiyetleri bakımından ayrışma ve uyum sağlama (entegrasyon) düzeyleri açısından anlamlı farklılıklar bulunurken asimilasyon ve marjinalleşme (aykırılışma) düzeyi ortalamaları arasında cinsiyetleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

2. Suriyeli mülteci öğrencilerin sınıf düzeylerine göre asimilasyon, ayrışma, uyum sağlama (entegrasyon) ve marjinalleşme (aykırılışma) düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

3. Türk öğrencilerin cinsiyetlerine göre kabullenme, ayrışma, uyum sağlama (entegrasyon) ve dışlama düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

4. Türk öğrencilerin sınıf düzeylerine göre kabullenme, ayrışma ve uyum sağlama (entegrasyon) seviyeleri açısından anlamlı farklılıklar bulunurken dışlama seviyesi açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

5. Geçici eğitim merkezi müdürleri ile yapılan görüşmelerde; öğrencilerinin Türkiye'ye uyum sürecinde karşılaştıkları başat sorunlar, mültecilerin Türk okullarında eğitim alması, kurumlarından mezun olacak öğrenciler ile ilgili gelecek hedefleri, örgün eğitim dışında kalan mültecilere yönelik fikirleri ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Suriyeli mülteci öğrenciler ile ilgili izlemesi gereken eğitim politikaları hakkındaki görüşleri bulgular kısmında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Hekmat (2019) çalışmasında, mülteci kampları için acil ve geçici durumlara müdahale rehberleri değerlendirilmiş, kamplar için alan seçimi, yerleşim organizasyonu ve alan planlaması ile ilgili temel standartları ele almış ve bu standartları Türkiye'deki kamplar ile karşılaştırmıştır. Mülteci kamplarında kullanılacak barınaklar için standartlar nelerdir? Türkiye'deki mülteci kamplarında kullanılan barınaklar dünya standartlarına uygun mudur? sorularının cevaplarını aramıştır. Bunların yanı sıra Erzincan Geçit mülteci kampı sakinleri ile yapılan yüz yüze görüşmelerde uygulanan anketler, grafikler yolu ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak Geçit kampının kullanıcı gereksinimleri bağlamında birçok standardı karşıladığı, fakat

kullanıcıların daha iyi şartlarda yaşayabilmek adına kamp ortamını tercih etmek istemedikleri çıkarımını yapmıştır.

Günek'in (2020) amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, mülteci çocuklara eğitim verirken karşılaştıkları güçlükleri, çeşitli değişkenler üzerinden incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan ve sınıflarında mülteci öğrenci bulunan 61 okul öncesi eğitimi öğretmeni. Çalışmanın veri toplama aşamasında; nitel araştırma modellerinden yarı yapılandırılmış yönlendirici olmayan görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlere online olarak ulaşılmıştır. Araştırma verilerine "basit betimsel çözümleme" uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında karşılaşılan güçlüklerin "dil problemi, iletişim kuramama, bu alanda kendini yetersiz hissetme, velilerle iletişime geçememe" gibi başlıklarda toplandığı görülmüştür. Genel anlamda öğretmenlerin yaşadığı güçlüklerin ortak temalarda toplandığı gözlenmiştir. Araştırma bulguları ışığında çözüm önerileri sunulmuştur. Sunulan çözüm önerilerinden bazıları, mülteci çocukların etkinliklere katılımını arttırmak için mülteci çocuklara uygulanabilecek bir etkinlik kitabının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanması, dil farklılığından kaynaklı iletişim sorunlarını en aza indirebilmek için nitelikli tercümanların sınıf ortamında bulundurulması, iletişim sorunlarının eğitime etkilerinin en aza indirebilmesi için çocuklar ve öğretmenler arasında ortak anlamlar sağlayacak görsel ya da işitsel materyaller kullanılması olmuştur.

Şeker ve Aslan (2015) makalelerinde mülteci çocukların eğitimindeki sorunlara ve ihtiyaçlarına vurgu yapmaktadır. Mülteci çocukların dil sorunu ve yaşadığı stresten dolayı okula karşı tutumu, mülteci çocukların ailelerinin eğitime desteklerinin olmaması, mülteci öğrencinin geldiği yerde eğitim eksikliğinin olması gibi sorunlara değinilmiştir. Çözüm önerisi olarak mülteci öğrencilerin eğitiminde öğretmenlere çok kültürlü bir eğitimin verilmesinden, öğretmenlerin tutum ve davranışları üzerinde eğitim planının yapılmasından söz edilmiştir. Ayrıca mülteci çocukların sosyal uyumu ve akademik başarısının artması için çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

İzol' ün (2019) amacı Suriyeli mülteci çocukların eğitim hayatına uyumu esnasında yaşadıkları sosyo-psikolojik ve fiziksel sorunları saptamak, sağlık ve beslenmeyle ilgili durumları sosyal değişkenler çerçevesinde irdelemekle problemin çözümüne yönelik ilgili kurumlara destekleyici öneriler sunmaktır. Nicel araştırma deseni kullanılarak tasarlanan bu çalışmada veriler uzman görüşü ve literatür taraması yapılarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu yoluyla elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ili Ayşe Tokur İHO, Fatih

Sultan Mehmet Geçici Eğitim Merkezi, Battal Gazi Ortaokulu'nda eğitimine devam eden ve kartopu örnekleme yöntemiyle seçilen 80 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre, dil problemi Suriyeli öğrencilerin bulunduğu okula uyum sağlamada ve zorluklar yaşamasına yol açmaktadır. Bu durum çocukların uyum sürecini uzatmakta, sosyal kabullerini zorlaştırmakta, akademik başarıda yetersizliğe neden olmaktadır. Bu nedenle öncelikli çalışmanın dil probleminin çözümü üzerine yapılması gerekmektedir. Yapılan araştırmada Suriyeli çocukların kendi Türk akranlarıyla özellikle dil engeli nedeniyle anlaşma zorlukları, kendi kültüründen arkadaşlarıyla gruplaşmalarına yol açmaktadır. Öte yandan çocukların yaşamış oldukları yalnızlık ve maddi yoksunluk katılımcıların uyum sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bağlamda Türk ve Suriyeli öğrencilerin aynı sınıfta eğitim alırken birbirleriyle daha iyi temas etmeleri, etkileşime ve paylaşımına girmeleri ve arkadaş olmaları için öğretim yöntemlerinin işbirlikli öğrenme ve grup çalışmaları bağlamında yapılandırılması önemlidir.

Akyavuz ve Çakın'ın (2020) amacı dünya genelinde yaşanan Covid-19 salgınının eğitime etkisini okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda belirlemektir. Araştırma nitel araştırma türlerinden fenomenolojik desen olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan 37 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tercih edilmiştir. Araştırmada okul yöneticilerinin Covid-19 süreci kapsamında eğitim sistemi içerisinde sorunlar yaşadıkları ve bu sorunların iletişim eksikliği, teknik yetersizlik, bilgi eksikliği, öğretmenlerin ilgisizliği ve planlama yetersizliği şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada okul yöneticilerinin öğretmen ve öğrencileri motive ettikleri ve velilere yönelik bilgilendirici faaliyetler gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlere süreçle ilgili aydınlatıcı bilgiler vererek, okula aidiyet duygusunu artırmaya yönelik söylemlerde bulunarak, maddi-manevi desteklerde bulunarak, öğretmenlerle sürekli online iletişim halinde olarak onların sorunlarını, sıkıntılarını dinleyerek, öğretmenlere sürprizler yaparak, bu süreci kolaylaştıracak etkinlik ve seminerler düzenleyerek öğretmenlerinin motivasyonunu artırmaya çalıştıkları sonucu elde edilmektedir. Araştırmada okul yöneticilerinin veli ve öğrencilerinin motivasyonunu sağlamada da rollerinin olduğunu bu rolleri bazen doğrudan kendileri aracılığıyla bazen de öğretmenleri vasıtasıyla gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Mardin vd.' e göre (2020) dünyada en fazla zorunlu göçmene ev sahipliği yapan Türkiye'de toplam 5,5 milyon geçici koruma altında Suriyeli, mülteci ve uluslararası göçmen bulunmaktadır. Bu kişilerin sağlık hizmetlerine erişimi ve sağlık hakkı hukuki statülerine göre farklılık göstermektedir. Salgın sürecinde ise hem sağlık hizmetlerine erişimin hem de kişilerin yaşam koşullarının değiştiği gözlemlenmektedir. Türkiye'de 10 Mart 2020 itibari ile ilk COVID-19 vakasının açıklanmasından sonra bu grupların da sağlık hizmetlerine erişimi konusunda farklı düzenlemeler yapılmıştır. Ancak, mültecilerle çalışan sivil toplum kuruluşlarının tespitlerine göre hala bazı sorunların devam ettiği görülmektedir. Mültecilerin COVID-19 konusunda gerekli bilgilendirmeye erişemedikleri, hangi hastaneye başvurabilecekleri konusunda bilgiye sahip olmadıkları, kayıtsız göçmenlerin kayıt süreçlerinde sorun yaşadıkları, fiyasyon sürecinde dil bariyeri ile karşılaştığı belirtilmektedir. Ayrıca, mültecilerin salgın sürecinde işlerini kaybetmeleri, barınma, beslenme ve sağlık hizmetlerine erişim koşullarını da etkilemektedir. Bunların yanı sıra, COVID-19 dışında herhangi bir sağlık sorunları olduğunda nereye başvurulması gerektiği ile ilgili bilgiye sahip olmamaları da önemli bir sorundur. Sonuç olarak, Türkiye'de farklı ülkelerden gelen mültecilere yönelik, uluslararası kuruluşların desteği ve sivil toplum kuruluşların işbirliği ile kamusal olarak hem sağlık hem de sosyal ve ekonomik konularda çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi Araştırma Uygulama ve Eğitim Merkezi (ÇOĞAUM) ve Keçiören Gençlik Merkezinin işbirliği ile dezavantajlı durumda olan ve olumsuz yaşantıları sonucu sosyal hayata uyum sağlamakta zorlanan savaş mağduru göçmen çocuklara "Sosyal Beceri ve Sosyal Uyum Projesi" gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 60-72 aylık 17 göçmen çocuğa 12 hafta boyunca haftada iki gün, Özbey (2009) tarafından geliştirilen "*Sosyal Beceri Eğitim Programı*" programı uygulanmıştır.

"Birlikte Güçlüyüz" Projesi, Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu'nun (GIZ) desteğiyle Ankara'da SGDD ve İstanbul'da Mülteci Destek Derneği (MUDEM-RSC) tarafından yürütülmüştür. Proje ile; 18-30 yaş arasındaki Suriyeli ve Türk gönüllü gençlerin verilen eğitimlerle proje yazma/yönetme konularında deneyim kazanmaları, Suriyeli ve Türk topluluklarını işbirliği ve beraberliğinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Mülteciler derneği “Covid-19 Salgını ile Mücadele Projesi” kapsamında tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs pandemisinin etkilerinin hafifletilmesi ihtiyaç sahibi kişilere sağlık, hijyen, gıda ve temel ihtiyaç maddelerinin temini planlanmıştır.

AB destekli “Suriyeli Mülteci Çocuklarla Elele Projesi” ile çocuk göçmenlerin yasal, ekonomik ve sosyal hakları konusunda Avrupa’daki iyi uygulamalar yoluyla Türkiye’deki bilgi birikimini artırmak ve AB modellerine dayanarak Türkiye’de göçmen çocuklar için eğitim şartlarının iyileşmesini sağlamak hedeflenmiştir. Bu sayede Merhum Hacı Habibullah Geredevi Vakfı (HAGEV) ve ortağı arasında çocuk göçmenler konusunda işbirliği artırılmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi Fen Bilgisi Öğretmenliği öğrencisi Ayşegül Çilekrenkli, Dalai Lama Fellowship programında, Suriyeli mülteci çocukların sosyal ve duygusal gelişimini sağlamak amacıyla geliştirdiği projeye Türkiye’yi temsil etmiştir. Etkinlikler; geçici eğitim merkezlerinde yer alan çocukları oyun, kitap okuma kulüpleri, psikodramalar, sanat atölyeleri ve geziler aracılığıyla üniversite öğrencileri ile bir araya getirip onlara örnek olmak. Ayrıca şu an içinde buldukları kültürü tanımalarını, okullarında dil derslerinde gördükleri Türkçelerini geliştirmelerini sağlamaktır.

Ankara’nın Polatlı ilçesinde mülteciler üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneği ve Halk Eğitimi Merkezinin ortaklaşa yürüttüğü “Suriyeliler için Pozitif İmaj Çalışması” isimli proje Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında desteklenmiştir ve bu konu üzerine kısa bir çalışmada Suriye Mültecilerin Polatlı’daki yaşamları üzerine çalışmalar yapıldı ve ilgili sonuç kitapçığı yayınlanmıştır. Polatlı ilçesinde yine Polatlı Halk Eğitimi Merkezince mültecilerin Türkçe öğrenmeleri için değişik zamanlarda kurslar açılmıştır.

Yukarıda yer verilen makale, tez ve projelerde görüldüğü üzere, mültecilerin pandemiden önce sağlık, eğitim, hukuk, ekonomi vb. alanlarda problemleri çalışılmış ve pandemiyle birlikte bu problemler ne hale geldi merak ettiğimiz için ve alan yazındaki boşluğu doldurmak için biz de bu projede mültecilerin pandemi dönemindeki sorunlarına ve özellikle de eğitim sorunlarına odaklanmak istedik. Bu çalışmaya ilaveten basın derlemesinde yapılmıştır. Basın derlemesi olarak yerelden gelen haberlere fazla ulaşamamıştır. Ancak Türkiye genelinde mültecilerin pandemi dönemindeki sorunlarının ortaya çıkarılması için ve bu çalışmaya paralel olması için

EK1’de verilen çeşitli haberler derlenmiştir. Eğitim başta olmak üzere sağlık, ekonomik ve sosyal problemlerin neler olduğunun tespiti için bu çalışma yapılmıştır.

Araştırmanın Varsayımı ve Sınırlılıkları

Tüm mültecilerin kendilerine yöneltilen anket ve görüşme sorularına doğru ve içtenlikle cevap verdiği varsayılmaktadır. Araştırma sadece Polatlı’da yaşayan ve araştırmaya katılan mültecilerle sınırlıdır. Araştırmada elde edilen bulgular anket ve görüşme formlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı esas alınmıştır. Çünkü nitel araştırmalar, araştırma yapılan ya da yapılması planlanan kişilerin sahip oldukları deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenebilmesinde tercih edilen bir yaklaşımdır (Ekiz, 2003). Araştırma, betimsel tarama modelinde araştırmadır. Çünkü tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalara uygun bir modeldir (Karasar, 1999).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemiyle seçilen 27 mülteci çocuk ve genç oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi, araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırır, araştırmacı, yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım & Şimşek, 2011). Araştırma için seçilen çalışma grupları Polatlı’da ikamet eden mültecilerdir. Daha önceden farklı projelerle çalışma fırsatı bulduğumuz değişik Suriyeli mülteciler bu proje için bizlere yardımcı olmuşlardır. Kendilerinin sorulara doğru cevap verme durumlarının güvenilir olduğu kanısındayız. Pandemi dönemi sebebiyle gerekli önlemler en üst düzeyde alınmış olup sosyal mesafe kurallarına dikkat edilerek iletişim yüz yüze kurulmuştur. Kimi zaman online olarak iletişim kuruldu. Anketler kendilerine teslim edilip daha sonra kendilerinden teslim alınmıştır. Eğitim üstüne yaptığımız grup çalışmasında açık

havada sosyal mesafe kurallarına uygun olarak maske takılarak görüşme yapılmıştır. Fas kökenli ve Türkçeyi iyi bilen bir kadın tercüman gerekli durumlarda odak çalışmasında tercüme konusunda yardımcı olmuştur.

Tablo 1. Korona Etki Anketini Yanıtlayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri (Bu kısım teslim edilen anketlerin sonra alınması ile yapılan çalışmadan elde edilen verilerden derlenmiştir)

Değişken	Gruplar	n
Uyruk	Suriyeli	17
	Afgan	1
Cinsiyet	Kadın	8
	Erkek	10
Yaş	15-25	6
	26-35	8
	36-45	2

The first pie chart illustrates the nationality of participants. The majority are Suriyeli (94.4%), represented by a large purple slice, while a small blue slice represents Afgan (5.6%).

The second pie chart illustrates the gender distribution. Erkek (55.6%) is represented by a large red slice, and Kadın (44.4%) is represented by a smaller pink slice.

	<p>46 VE ÜZERİ 11.1%</p> <p>36-45 11.1%</p> <p>15-25 33.3%</p> <p>26-35 44.4%</p>	46 ve üzeri	2
--	---	-------------	---

Tabloda görüldüğü üzere Korona Etki Anketini yanıtlayan katılımcıların 18'i Suriyeli uyruklu, 8'i kadın 10'u erkek, 6'sı 1-25, 8'i 26-35, 2'si 36-45 ve 2 si 46 yaş ve üzeri aralığındadır.

Tablo 2. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket ve Görüşme Formunu Yanıtlayan Katılımcıların Demografik Değişkenleri (Bu kısım yüz yüze yapılan çalışma ile elde edilen verilerden derlenmiştir)

Değişken		Gruplar	n
Cinsiyeti:	<p>KADIN 22.2%</p> <p>ERKEK 77.8%</p>	Kadın	7
		Erkek	2
Yaş:		20-30	3
		31-40	1

	<p>41 VE ÜZERİ 55.6%</p> <p>20-30 33.3%</p> <p>31-40 11.1%</p>	41 ve üzeri	5
Aile tipi (Çekirdek, Tek ebeveynli, geniş, diğer):	<p>GENİŞ 77.8%</p> <p>ÇEKİRDEK 22.2%</p>	Çekirdek	2
		Geniş	7
Kardeş sayısı:	<p>5 11.1%</p> <p>4 11.1%</p> <p>3 11.1%</p> <p>2 11.1%</p> <p>YOK 55.6%</p>	Yok	5
		2	1
		3	1
		4	1
		5	1
Anne mesleği:		Yok	6
		Ev hanımı	2
		Öğretmen	1
Baba mesleği:		Yok	6
		Tamirci	1

	Fırıncı	1
	Öğretmen	1

Tabloda görüldüğü üzere Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket Formu ve Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Görüşme Formuna katılanların 7'si kadın 2'si erkek, 3'ü 20-30, 1'i 31-40 ve 3'ü 41 ve üzeri yaş aralığında, 2'si çekirdek ve 5'i geniş aileye sahip, 3'ünün kardeşi yok ve diğerlerinin sırayla 2,3,4,5 kardeşi var, 4'ünün annesinin mesleği yok, 2'sinin annesi ev hanımı ve 1'inin annesi öğretmen ve son olarak 4'ünün babasının mesleği yok ve diğerlerinin babaları tamirci, fırıncı ve öğretmendir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri anketler ve görüşme formu yardımıyla toplanmıştır. Önce 18 katılımcıya “Korona Etki Anketi” uygulanmıştır. Ardından eğitimle ilgili sorunları derinlemesine inceleyebilmek için 9 katılımcıya “Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket Formu ve Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Görüşme Formu” uygulanmıştır. Anketler ve görüşme formları hazırlanırken 2 akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Uzman akademisyenlerin önerileri doğrultusunda görüşme formundaki mantık ve dil hataları düzeltilmiş ve biçim olarak son halini almıştır. Araştırmanın ekler bölümünde anketler ve görüşme formuna yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Katılımcıların görüşlerinden elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi ve betimsel istatistikler kullanılmıştır. İçerik analizi, elde edilen ham verilerin anlamlandırılarak belirli bir çerçeveye oluşturulması ve beliren durum netlik kazandıktan sonra düzenlenerek kod ve kategorilerin ortaya çıkararak somutlaşmasını sağlamaktadır (Patton, 2002). Araştırmada uzman incelemesi, katılımcı teyidi ve yapılan görüşmelerin sürelerinin uzun tutulması ile iç geçerlik (inandırıcılık) sağlanmaya çalışılmıştır. Dış geçerlik ise, ayrıntılı betimleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde bulgular anketlerden ve görüşme formundan elde edilen verilere yer verilmiştir.

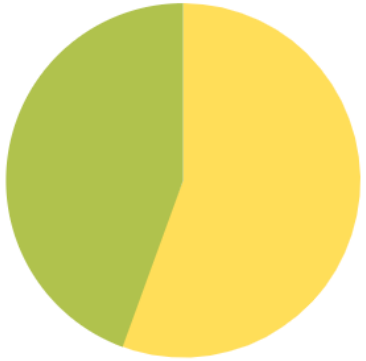

Korona etki anketinden elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir:

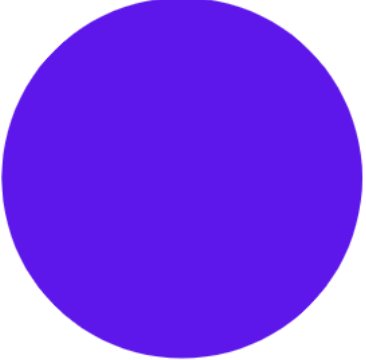
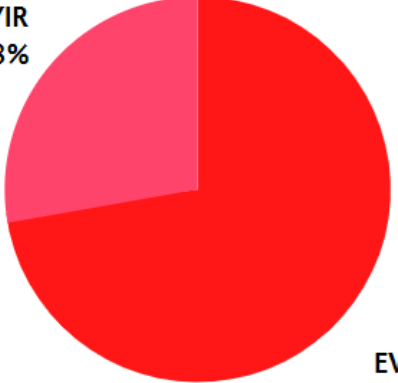
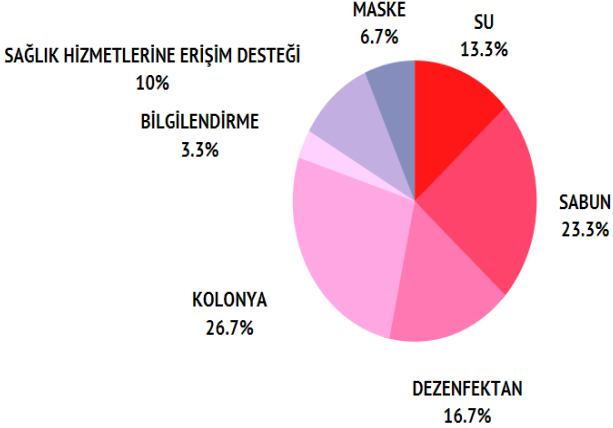
Tablo 3. Pandemi Döneminde Sağlık ve Gündelik Hayata İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategoriler	f
Virüsün belirtileri üzerine yeterince bilgi sahibi olma	 <p>EVET 88.9%</p> <p>HAYIR 11.1%</p>	Evet	16
		Hayır	2
Virüsten korunma yolları üzerine bilgi sahibi olma	 <p>EVET 88.9%</p> <p>HAYIR 11.1%</p>	Evet	16
		Hayır	2
Virüs hakkında anadilde bilgi edinme	 <p>EVET 72.2%</p> <p>HAYIR 27.8%</p>	Evet	13
		Hayır	5

PANDEMI DÖNEMİNDE POLATLI'DAKİ MÜLTECİ GENÇ VE ÇOCUKLAR!

Virüs ile ilgili kullanılan bilgi kaynakları	<p>KAMU KURUMLARI 14.3%</p> <p>TV 20%</p> <p>STK'LAR 5.7%</p> <p>KOMŞU VE RADYOLAR 11.4%</p> <p>RADYO 14.3%</p> <p>SOSYAL MEDYA 34.3%</p>	TV	7
		Radyo	5
		Sosyal Medya	12
		Komşu veya Arkadaşlar	4
		STK'lar	2
		Kamu Kurumları	5
		Virüsten korunma için önlem alma durumu	<p>HAYIR 5.6%</p> <p>EVET 94.4%</p>
Hayır	1		
Alınan önlemler	<p>DIŞARI HIÇ ÇIKMAMAK 7.5%</p> <p>MASKE TAKMAK 20%</p> <p>DIŞARIYA AZ ÇIKMAK 20%</p> <p>KOLONYA KULLANMAK 16.3%</p> <p>ELLERİ SIK SIK YIKAMAK 18.8%</p> <p>DEZENFEKTAN KULLANMAK 17.5%</p>	Dışarı hiç çıkmamak	6
		Dışarı mümkün olduğunca az çıkmak	16
		Elleri sık sık yıkamak	15
		Dezenfektan kullanmak	14
		Kolonya kullanmak	13
		Maske takmak	16

Alınan önlemlerin günlük hayatı etkileme durumu	 <p>HAYIR 27.8%</p> <p>EVET 72.2%</p>	Evet	13
		Hayır	5
Alınan önlemlerin komşularla ilişkileri etkileme durumu	 <p>HAYIR 61.1%</p> <p>EVET 38.9%</p>	Evet	7
		Hayır	11
Alınan önlemlerin aile içi ilişkileri etkileme durumu	 <p>HAYIR 44.4%</p> <p>EVET 55.6%</p>	Evet	10
		Hayır	8
Alınan önlemlerin hanelerdeki yaşlıları etkileme durumu	 <p>HAYIR 66.7%</p> <p>EVET 33.3%</p>	Evet	6
		Hayır	12

Yaşanan yerde temiz suya erişim durumu	 <p>EKET 100%</p>	Evet	18
		Hayır	-
Yaşanan yerde sabuna erişim durumu	 <p>HAYIR 27.8%</p> <p>EKET 72.2%</p>	Evet	13
		Hayır	5
Virüsten korunmak için ekstra ihtiyaçlar	 <p>SABUN 23.3%</p> <p>KOLONYA 26.7%</p> <p>SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM DESTEĞİ 10%</p> <p>BİLGİLENDİRME 3.3%</p> <p>MASKE 6.7%</p> <p>SU 13.3%</p> <p>DEZENFEKTAN 16.7%</p>	Su	4
		Sabun	7
		Dezenfektan	5
		Kolonya	8
		Bilgilendirme	1
		Sağlık hizmetlerine erişim desteği	3
		Maske	2
		Ortak	1

Yaşanan yerde tuvalet kullanımı	<p>ŞAHİ 27.8%</p> <p>ORTAK 72.2%</p>	Şahsi	17
---------------------------------	--	-------	----

Tabloda görüldüğü üzere katılımcılardan 16'sı virüsün belirtileri ve ondan korunma yollarına ilişkin bili sahibidir. 13 tanesi virüs hakkında anadilde bilgi edinebilmiştir. Katılımcılar virüs ile ilgili bilgiyi en çok sosyal medyadan edinmekte ve en az bilginin STK'lardan edinilmekte olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların 17'si virüse karşı önlem almakta ve en çok zikredilen önlemler maske takmak ve dışarı mümkün olduğunca az çıkmaktır. Virüsün etkisine ilişkin 13 katılımcı günlük hayatı, 7'si komşu ile ilişkileri, 10'u aile ile ilişkileri ve 6'sı yaşlıların hayatı belirtmiştir. Katılımcıların tamamının yaşadığı yerde suya erişim vardır ve 5 katılımcının sabuna erişimi yoktur. Virüsten korunmak için en çok kolonyaya ve en az bilgilendirmeye ihtiyaç duymaktalar. Yaşanan yerde genelde şahsi tuvalet kullanılmaktadır.

Tablo 4. Pandemi Döneminde Bilgi ve Farkındalığa İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategoriler	f
Pandemiyle ilgili bilgilendirme broşürüne ulaşma	<p>EVET 33.3%</p> <p>HAYIR 66.7%</p>	Evet	6
		Hayır	12
		Evet	6

Pandemiyle ilgili bilgilendirme yapan bir kurum veya kişilerin varlığı	 <p>HAYIR 66.7%</p> <p>EVET 33.3%</p>	Hayır	12
--	---	-------	----

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların 6'sı pandemiyle ilgili bilgilendirme broşürüne erişmiştir ve bilgilendirme yapan kurum veya kuruluşlarla karşılaşmışlardır.

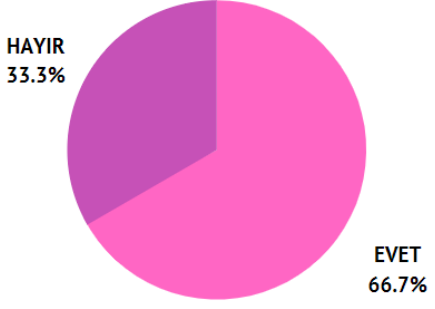
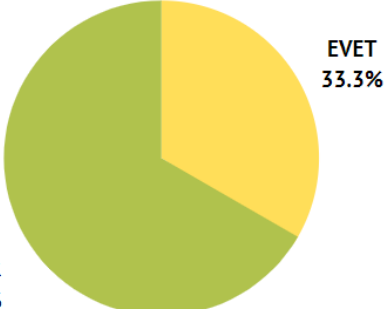
Tablo 5. Pandemi Döneminde Gelir Durumlarına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategoriler	Alt kategori	f
Pandemide alınan önlemlerin gelire etki durumu	Evet	11
	Hayır	7
Etkiler	İşten çıkma	3
	İşe gidememe	1
	İş bulamama	1
	Geçineme	2
	Maaş kesintisi	1

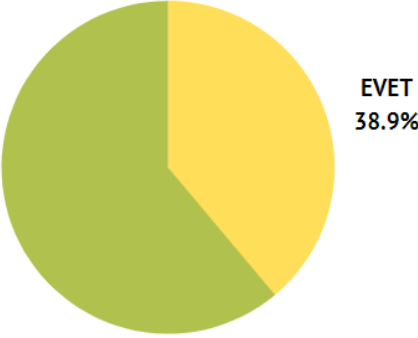
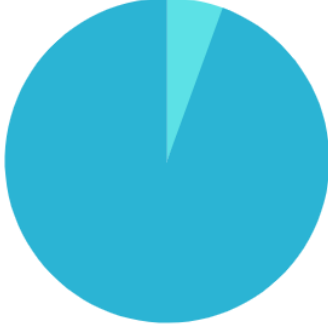
Tabloda görüldüğü üzere katılımcılardan 11' i Pandemide alınan önlemlerin gelir durumlarına olumsuz etki ettiğini düşünmektedir ve işten çıkma en çok zikredilen sorundur. Bu sorunların diğer sorunları barınma, eğitim, alım gücünü gibini de olumsuz etkilediğini katılımcılar belirttiler.

Tablo 6. Pandemi Döneminde Eğitime İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategoriler	F
Pandemide eğitime erişimde engellerin varlığı		Evet	12
		Hayır	6
EBA Tv' den yararlanma durumu		Evet	6
		Hayır	12

Tabloda görüldüğü üzere 12 katılımcı pandemide eğitime erişimde engellerle karşılaşırken 6 tanesi çocuğu olmadığı için böyle düşünmemekteler ve 6 katılımcının çocuğu EBA tv'yi takip edebilmiştir.

Tablo 7. Pandemi Döneminde Hizmetlere Erişime İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategori	f
Pandemide alınan önlemlerin hizmete erişime etki durumu	 <p>EVET 38.9%</p> <p>HAYIR 61.1%</p>	Evet	7
		Hayır	11
Pandemide alınan önlemlerin gıdaya erişime etki durumu	 <p>EVET 5.6%</p> <p>HAYIR 94.4%</p>	Evet	1
		Hayır	17

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların 7'si pandemide alınan önlemlerin hizmete erişimi etkilediğini, 11 tanesi etkilemediğini ve 1 tanesi gıdaya erişimi etkilediğini ve 17 tanesi etkilemediğini düşünmektedir.

Tablo 8. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Anket Formundan Elde Edilen Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategoriler	f
Uzaktan eğitimde aksama		Evete	9
		Hayır	-
Uzaktan eğitime asenkron katılım		Evete	7
		Hayır	2
Uzaktan eğitime senkron katılım		Evete	7
		Hayır	2
Uzaktan eğitim derslerine başlamadan		Ebeveynler (destek, yeterlik vb.)	9
		Sosyal etkileşim	6
		Akademik beceriler	7
		Teknik beceriler	6

önce yaşanan sorunlar		Motivasyon	8
		Ekipman (Tv, telefon, tablet, hoparlör, mikrofon vb.)	9
		Sağlık sorunları	4
Uzaktan eğitim dersleri esnasında yaşanan sorunlar		Sınıf sorunları	3
		Teknik sorunlar	7
		Konsantrasyon sorunu	6
		Bulunulan ortamdaki kaynaklı sorunlar	-
		Öğretmen kaynaklı sorunlar	6
Uzaktan eğitim ders dışında zamanlarda yaşanan sorunlar		Öğrenilenlerin tekrarı için zaman bulamama	6
		Verilen sorumlulukları yerine getirememe	3
		Ev ve dışarı için verilen sorumluluklar	3
		Sosyal etkileşim	3
		Sağlık sorunları	2

Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların tamamı pandemide kendilerinin ve çocuklarının eğitimlerinin aksadığını düşünmektedir. Katılımcıların 7 tanesi eğitime hem asenkron hem de senkron erişildiğini belirtirken, 2 katılımcı ne asenkron ne de senkron eğitimlere erişilemediğini belirtmiştir. Uzaktan eğitim derslerine başlamadan önce yaşanan sorunlardan en fazla belirtilen ebeveyn ve ekipman sorunları olurken, en az sağlık sorunları belirtilmiştir. Uzaktan eğitim dersleri esnasında yaşanan sorunlardan en fazla belirtilen teknik sorunlar olurken bulunulan ortamdaki kaynaklı sorunlar belirtilmemiştir. Uzaktan eğitim ders dışında zamanlarda yaşanan sorunlardan öğrenilenlerin tekrarı için zaman bulamama en fazla belirtilirken en az sağlık sorunları tercih edilmiştir. Katılımcılar ek sorun olarak Türkçe öğreniminin aksamasını belirtirken, mevcut sorunlar için de çözüm önerisi sunmamışlardır.

Tablo 9. Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları Görüşme Formundan Elde edilen Katılımcı Görüşleri

Kategoriler		Alt kategoriler	f
Uzaktan eğitim faaliyetlerine katılma	<p>HAYIR 11.1%</p> <p>EVET 88.9%</p>	Evet	8
		Hayır	1
Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar	<p>DİL SORUNU 7.1%</p> <p>ORTAMDAKİ GÜRÜLTÜ 21.4%</p> <p>KONSANTRASYON EKSİKLİĞİ 7.1%</p> <p>KARDEŞ ÇOKLUĞU 14.3%</p> <p>EBEVEYN DESTEĞİ 7.1%</p> <p>DIŞLANMA 14.3%</p> <p>EKİPMAN EKSİKLİĞİ 28.6%</p>	Dil sorunu	1
		Ekipman eksikliği	4
		Dışlanma	2
		Ebeveyn desteği	1
		Kardeş çokluğu	2
		Konsantrasyon eksikliği	1
		Ortamdaki gürültü	3

Tabloda görüldüğü üzere görüşme formundan elde edilen verilere göre katılımcıların çoğu eğitim faaliyetlerine katılma konusunda sıkıntı yaşamamışlardır ancak derslerden önce, dersler esnasında ve ders dışı zamanlarda problemler yaşamışlardır. Ekipman eksikliği en çok dile getirilen problem olurken, konsantrasyon eksikliği, ebeveyn desteği ve dil sorunu en az dile getirilen problem olmuştur.

Katılımcıların Görüşleri

Aşağıdaki görüşme notları yüz yüze yapılan görüşmeler çerçevesinde çıkarılmıştır. Mültecilerin sorunlarına derinlemesine inilmesi için odak tabanlı görüşme yapılması şarttı ve çalışmamıza daha değerli veriler kattı.

33 yaşındaki Suriyeli bir kadının görüşü:

“Biz Halk Eğitimi merkezine Türkçe eğitim almaya geliyoruz. Yaklaşık 2 yıldır hepimiz buraya geliyorlar. Hepimiz bir birimizi çok iyi tanıyoruz. Problemlerimiz ortak. Pandemi Halk Eğitimi merkezi kursları kapandı. Türkçe ders göremedik. Kimimiz derslerimizi yapamadık. Türkçeyi unuttuk. Tekrar edemeyince biz kendimiz olumsuz etkilendik. Çocuklarımız zaten her Türk çocuğu gibi olumsuz etkilendi ama biz Suriyeliler iki üç katı daha kötü etkilendik. Mesela çocukların bir kısmı Türkçeyi iyi bilmiyor. Lisede olsa ilkokulda olsa kimi çocuklarımız EBA derslerini TV’den takip edemediler. Türkçeyi anlamakta zorlanıyorlar. Okulda öğretmenler Suriyeli çocukları anlamayınca Türkçeyi iyi bilen Suriyeli çocuklar yardımı ile bizim çocuklara yardım ederken TV’den kim yardım edecek anlamayınca. Biz zaten çok iyi Türkçe bilmiyoruz. O yüzden keşke Suriyeliler için ayrı kanallar olsa iyi olacaktı. EBA canlı derslerde aynı problemler var. Öğretmenleri çoğunlukla anlamıyoruz. Bizim çocukların bazıları da anlamıyorlar. Arapça ders notları yok. Kimi okullarda lise son ve 8 sınıflara yönelik yetiştirme kursları açıldı. Ama bizim çocuklar katılamadı. Haberimiz bile yok. Mesela benim büyük oğlanının kaydını yaptıramadık. Şimdi evde oturuyor. Okul geç kaldınız dedi. Biz ne zaman kayıt olunacağını bilmiyorduk. Keşke bizim dilimizde bize yönelik kaynaklar olsa bilgilendirilsek. Milli Eğitimde Arapça bilen bizimle ilgilenecek bir kişi olsa veya bölüm olsa bizlerin sorunlarını dinlese Arapça ders notları yardımcı kitaplar dağıtılsa ya da çocuklarımıza Türkçe öğreten kurslar olsa çok iyi olurdu. Pandemi döneminde biz tamamen unutulduk. Kimse bizlere yönelik bir eğitim programı sunmadı. Bizleri önemsemediler. İnternet çekmiyor tablet ve cep telefonumuz yok. Biz Suriyelilerin çok daha fazla çocukları var. O yüzden cep telefonu ve tablet sorunlarımız daha fazla. Biz Suriyeler için herhangi bir tablet verilmesi olmadı. Okullara telefon açamıyoruz ya da derdimizi anlatamıyoruz çünkü kendimizi tam ifade edemiyoruz. Türkçe bizim için problem. Ödevleri anlamıyoruz çocuklarımıza yardım edemiyoruz ancak komşu çocukların yardımı ile çocuklarımız yardım alıyor ve ödevlerini yapmaya

çalışıyorlar. Ama birçok çocuk bu kadar zorluğa rağmen başarılı olanlarda yok değil. Dersleri çok iyi. Matematiği çok iyi Suriyeli çocuklarda çok. Okullar tekrar açılınca çocuklarımızı okula göndermek istesek bile kimi veliler bizlerden çekinip çocuklarını okula göndermek istemiyor. Sanki tek bizlerde virüs varmış gibi. Çocuklarımız çoğunlukla dışlanıyor. Arkadaş edinmeleri zor oluyor. O yüzden bizde okullar açılınca göndermeyeceğiz. Bizde korkuyoruz. Ama bizim çocuklar online eğitimden de mahrum kalıyorlar. Sadece televizyondan öğrenmeye çalışıyorlar.”

45 yaşındaki Suriyeli bir kadının görüşü:

“Çocukların en büyük sorunu televizyon ve tabletlerimizin yeterince olmaması. Evde nüfus kalabalık. Kime cep telefonumu vereceğim. Sıra ile kullanmaya çalışıyor çocuklar. Derslerden kimi zaman düşüyoruz. Bağlantımız kopuyor. Zoom ile çok iy bağlanamıyoruz. Telefonlarımızın hafızası dolu. Bu yüzden çok fotoğrafımızı silmek zorunda kaldık. Yer açıldı. Zoom ancak öyle çalışabildi. Çocukları oturtup derse konstre edemiyoruz. Ev kalabalık. Anne babamlarda var. Toplam nüfus 9 kişiyiz. Kalabalık olunca çocuklar küçük evde dersleri dinlemeleri zor oluyor. Zaten birbirleri ile sürekli kavga ediyorlar. Telefonumuz son model değil. Şarjımız hemen bitiyor. Bu yüzden çocukların internete bağlanıp derse devam etmesi çok zor oluyor. Okulların biran önce açılmasını istiyoruz. Okul daha faydalı. En azından bire bir ders görüyorlar. Okulumuz Şentepe mahallesinde (Polatlı'nın en fakir semti) hep burada Suriyeli ve doğudan göç etmiş aileler var. Okulumuz o yüzde hep Suriyeli dolu. Çocuklar çoğunlukla kendi aralarında Arapça konuşuyorlar. Bu yüzden Türkçeleri çok gelişmiyor ama kimi çocuklar Türkler kadar güzel Türkçe konuşuyorlar. Ama kimi çocuklar öyle değil.”

48 yaşındaki Suriyeli bir kadının görüşü:

“Polatlı'da 2 yıldır yaşıyorum. Daha önceden Urfa'daydık. Burası Ankara'ya yakın olması sebebiyle eşim iş bulma konusunda daha şanslı olur diye buraya taşındık. Şuan virüsten dolayı bizlerde çok etkilendik. Polatlı'da çok fazla insan yaşıyor. Mesela Belediyeye ya da Kaymakamlığa gittiğimiz zaman dil sorunu yaşıyoruz. Bizler Türkçe öğrendik. Ama yaşlılarımız bilmiyor. Sokaklardaki levhaları ya da otobüsteki yazıları okuyamıyorlar. Yaşlıların sokağa çıkması yasaklanması ile hastanelerde veya

belediyede ya da kaymakamlıkta tercüman bulmamız zor oluyor. Bu bizim için geçerli değil ama akrabalarımız ve arkadaşlarımızın anlattıkları bunlar. Birde okullarda öğrencilerimiz zaten zorluk çekiyorlardı. Virüs sebebiyle okullar kapanınca bu zorluk daha da arttı. Kitap bulamadık. Okullarda kitap kalmadı. Gitti gelecek dediler ama alamadık. Televizyondan çocukları ders başına oturtmak çok zor. Zaten bizim evde 5 çocuk var. Evde kalınca birbirleri ile oynuyorlar dövüşüyorlar yüzden derse oturup ders işlemek zor. Aslında Suriyeli ve doğudan gelenler Polatlı'da yaşayanların nüfusları çok fazla. Virüs sebebiyle eve kapanınca o kadar nüfusla idare etmek zor. Evde nerden baksa anne babalar dâhil 9 kişiyiz. Kimi akrabalarımızda en az 5 kişi. Böyle olunca Şentepe'deki evimiz küçük ve sığmak zaten zor. Çocukların derse katılması zaten birbirleri ile dövüşmesinden kavga etmesinden ya da oynamasında imkânsız gibi oluyor. Daha internet yok cep telefon yok bilgisayar yok tek televizyon var. Kim neyi izlesin. Artık Allah bilir. Çocukların sağlığı daha önemli. ”

10 yaşındaki Suriyeli bir çocuğun görüşü:

“Türkiye’yi çok seviyorum. Virüs de geçer. Annem babam daha kötüsünü Suriye’de yaşadı yüzden çok korkmuyoruz. Okulumu öğretmenlerimi seviyorum. Dörde gidiyorum. Annemin cep telefonundan EBA’ya giriyorum ama bazen internet çekmiyor. Annemin cep telefonu eski. Pili hemen bitiyor. O yüzden bazen ders yarıda kalıyor. Prizin yanında oturuyorum. Sıkılıyorum. Arkadaşlarımın çoğu derse internet olmadığı için girmiyorlar. Sokaktan sesleri geliyor. Beni çağırıyorlar. Bazen bende kaçıp onlarla oynuyorum (gülüyor bu esnada).Mahallemizdeki çoğu çocuk öyle. Ama bir Suriyeli arkadaşım var. O hep televizyondan dersi izliyor. Keşke bende onun gibi evde kalabilsem.”

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Katılımcılardan 16'sı virüsün belirtileri ve ondan korunma yollarına ilişkin bilgi sahibidir. 13 tanesi virüs hakkında anadilde bilgi edinebilmiştir. Katılımcılar virüs ile ilgili bilgiyi en çok sosyal medyadan edinmekte ve en az bilginin STK'lardan edinilmekte olduğunu düşünmekte. Katılımcıların 17'si virüse karşı önlem almakta ve en çok zikredilen önlemler maske takmak ve dışarı mümkün olduğunca az çıkmaktır. Virüsün etkisine ilişkin 13 katılımcı günlük hayatı, 7'si komşu ile ilişkileri, 10'u aile ile ilişkileri ve 6'sı yaşlıların hayatı belirtmiştir. Katılımcıların tamamının yaşadığı yerde suya erişim vardır ve 5 katılımcının sabuna erişimi yoktur. Virüsten korunmak için en çok kolonyaya ve en az bilgilendirmeye ihtiyaç duymaktalar. Yaşanan yerde genelde şahsi tuvalet kullanılmaktadır. Sağlık Bakanlığı bu konuda destek sağlamak adına çalışmalar başlatabilir. Ayrıca Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğünün aile desteği, danışmanlık ve rehberlik konularından destek sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Katılımcıların 6'sı pandemiyle ilgili bilgilendirme broşürüne erişmiştir ve bilgilendirme yapan kurum veya kuruluşlarla karşılaşmışlardır. Bu konuda üniversitelere, bakanlıklara ve sivil toplum kuruluşlarına önemli sorumluluk düşmektedir.

Katılımcılardan 11' i pandemide alınan önlemlerin gelir durumlarına olumsuz etki ettiğini düşünmektedir ve işten çıkma en çok zikredilen sorundur. Mülteciler için acilen meslek kazandırıcı eğitim faaliyetleri başlanabilir. Mülteci çocuklarının iş gücüne katılımlarının artırılması için, öğrenim görenlerin şehrin ve bölgesinin gereksinim duyduğu mesleklere yönlendirilmelidirler.

12 katılımcı pandemide eğitime erişimde engellerle karşılaşırken 6 tanesi çocuğu olmadığı için böyle düşünmemektedir ve 6 katılımcının çocuğu EBA TV'yi takip edebilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda destek sağlamak adına çalışmalar başlatabilir.

Katılımcıların 7'si pandemide alınan önlemlerin hizmete erişimi etkilediğini, 11 tanesi etkilemediğini ve 1 tanesi gıdaya erişimi etkilediğini ve 17 tanesi etkilemediğini düşünmektedir. Suriyeli mültecilerin Tarım ve Hayvancılık sektöründeki bilgi ve tecrübelerinden faydalanılması için bu sektörde çalışmalarını teşvik edilebilir.

Pandemi Döneminde Göçmen Çocuk ve Gençlerin Eğitim Sorunları anket ve görüşme formuna katılan katılımcıların tamamı pandemide kendilerinin ve çocuklarının eğitimlerinin aksadığını

düşünmektedir. Katılımcıların 7 tanesi eğitime hem asenkron hem de senkron erişildiğini belirtirken, 2 katılımcı ne asenkron ne de senkron eğitimlere erişilemediğini belirtmiştir. Uzaktan eğitim derslerine başlamadan önce yaşanan sorunlardan en fazla belirtilen ebeveyn ve ekipman sorunları olurken, en az sağlık sorunları belirtilmiştir. Uzaktan eğitim dersleri esnasında yaşanan sorunlardan en fazla belirtilen teknik sorunlar olurken bulunulan ortamdaki kaynaklı sorunlar belirtilmemiştir. Uzaktan eğitim ders dışı zamanlarda yaşanan sorunlardan öğrenilenlerin tekrarı için zaman bulamama en fazla belirtilirken en az sağlık sorunları tercih edilmiştir. Katılımcılar ek sorun olarak Türkçe öğreniminin aksamasını belirtirken, mevcut sorunlar için de çözüm önerisi sunmamışlardır. Görüşme formundan elde edilen verilere göre katılımcıların çoğu eğitim faaliyetlerine katılma konusunda sıkıntı yaşamışlardır ancak derslerden önce, dersler esnasında ve ders dışı zamanlarda problemler yaşamışlardır. Ekipman eksikliği en çok dile getirilen problem olurken, konsantrasyon eksikliği, ebeveyn desteği ve dil sorunu en az dile getirilen problem olmuştur. Sivil toplum örgütleri, milli eğitim müdürlükleri ve üniversitelerin işbirliği içerisinde projeler geliştirmeleri teşvik edilebilir.

Basın derlemesinde elde edilen analizlere göre mültecilerin Polatlı'da yaşadıkları sorunların aslında tüm Türkiye'de yaşayan mültecilerin sorunları ile aynı olduğu ya da paralellik gösterdiği ortaya çıkmıştır. Özellikle eğitim, sağlık ve sosyo-ekonomik problem neredeyse yerel ve ulusal bazda aynıdır. Mültecilerin genel anlamda sosyo-ekonomik sıkıntılarının olması birçok problemi ortaya çıkarmaktadır. Bu problemlerin başında eğitim ve sağlık gelmektedir. Eğitime en büyük engel genel anlamda teknolojik aletlerin olmaması ve yeterli internet kaynağının sağlanmamasıdır. Mültecilerin genel anlamda ev nüfuslarının da çok olması bu gibi problemlerin artmasına sebep olmaktadır.

Polatlı Duatepe Eğitim Kültür Sanat ve Gençlik Derneği olarak her zaman Polatlı'daki mülteciler konusunda hassas davranmaktayız. Bu konuda deneyim sahibiyiz. Her zaman onların sesi olmak için çalışmalar yapmaktayız. Derneğin üyelerinin çoğunun öğretmen kökenli olması ve kimi zaman kendi sınıflarımızda mülteci öğrencilerin olması özellikle eğitim konusunun sağlık ve ekonomik faktörler gibi aciliyet gerektiren ve çözülmesi gereken başta konular olduğunu düşünmekteyiz. Mültecilerin topluma sağlıklı entegre olması için bu şarttır. Umarız burada elde edilen veriler ve çözüm önerileri dikkat alınıp daha sağlıklı bir toplum için bir yol haritası olur.

5. KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Y. (2016) *Göç sosyolojisi. 1. Baskı*. Ankara: Nobel.
- Akdeniz, Y. (2018). Türkiye’de yaşayan Suriyeli mülteci öğrencilerin uyum sorunları: Şanlıurfa ili örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Sakarya.
- Akyavuz, E. ve Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 723- 737.
- Bozbeyoğlu, E. (2015). Mülteciler ve insan hakları. *Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi: Moment Dergi*, 2(1),60-80.
- Canpolat, H. ve Arner, H. O. (2012). *Küresel göç ve Avrupa birliği ile Türkiye’nin göç politikalarının gelişimi*, ORSAM Rapor No:123, Ankara.
- Çakın, M. ve Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansımaları: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2),165-186.
- Doğan, B. ve Pekasıl, A. (2021). Covid-19 pandemisi bağlamında evsizler, mevsimlik tarım işçileri, mülteci, şartlı mülteci ve geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin sorunları üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 275-292.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitim araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı.
- Elmas, N. (2017). Türkiye’deki Suriyeli kadın ve çocuk mültecilerin uluslararası hukuki sorunları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Özyeğin Üniversitesi, Kamu Hukuku Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Erdoğan, M. (2015) *Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum. 1. Baskı*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2013). *Göç idaresi genel müdürlüğü*. Ankara: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- Güneş, F. (2020). Mülteci çocuklarla çalışan okul öncesi öğretmenlerinin yaşadığı güçlüklerin çeşitli değişkenler üzerinden incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Çanakkale

Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitim Bilim Dalı, Çanakkale.

Hekmat, M. (2019). Türkiye'de mültecilerin barınma sorunları üzerine: Erzincan'da mülteci yerleşim alanı analizi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Kayseri.

İçduygu, A. ve Üstübcü, A. (2015). *Negotiating mobility, debating borders: migration diplomacy in turkey-eu relations*. In *New Border and Citizenship Politics*, eds. Helen Schwenken and Sabine Russ-Sattar. London: Palgrave MacMillan.

İzol, N. (2019). Suriyeli mülteci çocukların eğitim hayatına uyum sürecinin değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Programı, İstanbul.

Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Karataştan, N. (2017). Suriyeli mültecilerin sağlık hizmetlerine ulaşmada yaşadıkları zorluklar. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Koyuncu A. (2014). *Kentin yeni misafirleri Suriyeliler*. Konya: Çizgi.

Kultas, E. (2017). Türkiye'de Bulunan Eğitim Çağındaki Suriyeli Mültecilerin Eğitimi Sorunu (Van İli Örneği), *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Van.

Kuzu, Ç. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde uygulanan ilkökul uzaktan eğitim programı (EBA TV) ile ilgili veli görüşleri. *Milli eğitim*, 49(1), 505-527.

Maliç, S. (2019). İstanbul'da yaşayan Suriyeli mültecilerin sorunlarının insani güvenlik bağlamında değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.

Mardin, D. vd. (2020). Covid-19 sürecinde Türkiye'de göçmen ve mültecilerin durumu, *Sağlık ve Toplum*, Özel sayı, 112-118.

Özyakışır D. (2013). *Göç, kuram ve bölgesel bir uygulama. 1. Basım*. Ankara: Nobel.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Reçber, S. (2014). Hayatın Yok Yerindekiler: Mülteciler ve Sığınmacılar, 6. *Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi Bildiriler Kitabı, 247-268.

Şeker, B. D. ve Aslan, Z. (2015). Refugee children in the educational process: A social psychological assessment. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 8(1), 86- 105.

Şeker, S. (2020). Mülteci öğrencilerin karşılaştığı eğitim sorunları: Yozgat ili örneği. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*. Yozgat Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Yozgat.

Tunç, İ. (2009). *Uluslararası göç ve göçmenlerin sosyokültürel uyum sorunları*, Yalova. <http://www.academia.edu/5875594/Uluslararası%20göç%20ve%20göçmenlerin%20sosyokültürel%20uyum%20sorunları> Erişim tarihi: 8.03.2021

Türkmen, E. (2018). Türkiye’de mülteci çocuk emeği: Şanlıurfa’da çalışan Suriyeli mülteci çocuklar. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Isparta

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

<http://cogaum.gazi.edu.tr/posts/view/title/gocmen-cocuklar-icin-sosyal-uyum-projesi-242830?siteUri=cogaum> Erişim tarihi: 8.03.2021

<https://sgdd.org.tr/birlikte-gucluyuz/> Erişim tarihi: 8.03.2021

<https://milteciler.org.tr/projelerimiz/> Erişim tarihi: 8.03.2021

<http://siviltoplumdiyalogu.org/project/suriyeli-miltceci-cocuklarla-elele/> Erişim tarihi: 8.03.2021

<https://haberler.boun.edu.tr/tr/haber/suriyeli-miltceci-cocuklar-icin-egitim-projesi-gelistirdi> Erişim tarihi: 8.03.2021

EK1.BASIN DERLEMESİ:

HABER MERKEZİ

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) Covid-19 salgını sürecinde Türkiye'deki uluslararası göçmenler ve mültecilerle ilgili durum raporu hazırladı.

Raporda, Türkiye'de farklı hukuki statülerde yaklaşık 5,5 milyon mülteci ve uluslararası göçmen bulunduğu belirtildi. Türkiye'de mültecilere hizmet sunan 29 ilde toplam 180 Göçmen Sağlığı Merkezi (GSM) ve diğer illerde TSM bünyesinde Yabancı Uyruklular Poliklinikleri (YUP) bulunduğu kaydedildi.

COVID 19 SÜRECİNDE YAŞANAN SORUNLAR

Raporda, hastaların tanı, tedavi ve izolasyon sürecinde yaşanan sorunlar şöyle sıralandı

- » Kayıtsız/belgesiz göçmenlerin kayıt ve testlerini yapılması için HSYS ye "vatansız" girişi uygulaması başlatılmıştır. Ancak bu konuda yayımlanmış bir mevzuatın olmaması uygulamada farklılıklara yol açmakta, hastaların tespit ve izlenmesinde sorun yaratmaktadır.
- » Covid-19 pozitif çıkan "geçici koruma" altında ya da uluslararası koruma altındaki kişilerle dil bariyeri nedeni ile filyasyon çalışması öngörüldüğü şekilde yapılamamaktadır.
- » Bir çok kişinin beraber yaşadığı barınma koşullarında gerekli hijyen koşullarının sağlanması ve uygun izolasyon mümkün olmamaktadır.
- » Covid-19 salgını başladıktan sonra göçmenler arasında işsizlik oranı artmıştır. Bu durum kişilerin öncelikle beslenme gibi temel hizmetlere ve sağlık hizmetlerine erişimini etkilemektedir.
- » Genel sağlık sigortasından yararlanamayan kayıtsız/belgesiz göçmenlerin hastaneye kayıt aşamasında neler yapılacağı ile ilgili standart ve yazılı bir düzenleme olmaması nedeni ile sorun yaşanmaktadır. Bu kişilerin yatış gerektiren bir tedaviye ihtiyaçları merkezlerine uzak olması ve birçoğunun genel sağlık sigortası olmaması sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını engellemektedir.

» GSM'lerinin sayısal olarak azlığı nedeniyle mültecilerin birinci basamak hizmet sunan GSM'lere ve rutin hizmetlere erişimi zorlaşmaktadır. Ayrıca, Covid şüphesiyle başvuranlar doğrudan hastaneye yönlendirildikleri için hastaneye ulaşımında toplu taşımayı kullanmak zorunda kalmaları mülteciler açısından risk oluşturmaktadır.

Sosyal ve ekonomik sorunların sağlık koşullarına etkisi:

- » Kalabalık evlerde yaşayan ve hastalık belirtisi gösteren kişiler damgalanma ve evden atılma korkusu ile sağlık hizmetlerine geç başvurmaktadır. Ayrıca Covid pozitifliklerinin onaylanması durumunda evden ve işten atılma korkusu ile bu bilgiyi ev veya iş yerinde paylaşmamaktadırlar.
- » Kişisel koruyucu kapsamında tüm göçmenlerin ve özellikle de kayıtsız/belgesiz göçmenlerin maskeye erişiminde zaman zaman kısıtlılık bulunmaktadır.
- » Mülteciler arasında da işsizliğin artması barınma şartlarını, beslenme ve sağlık giderlerini ödeme durumlarını zorlaştırmaktadır.
- » Bazı göçmenlerin bu süreçte bazı yerlerde kayıtsız çalışmaya devam ettikleri ve pozitif olmaları durumunda bile maddi gelirlerinin kısıtlı olması nedeni ile gerekli izolasyonu sağlamayarak işe gitmeye devam etmektedirler.
- » Erişilebilen hijyen malzemeleri kısıtlıdır ve çocuk bakım malzemelerine ihtiyaç bulunmaktadır.
- » Göç idaresi Covid-19 süresince görüşmeleri durdurduğu için kayıt süreçleri devam eden kişiler belirsizlik içinde kalmışlardır.

COVID 19 sürecinde yaşanan diğer sağlık sorunları:

- » Gebelerin, kronik hastalığı olan kişilerin ve aşıların nasıl takip edileceğine dair bilgilendirmeye ihtiyaç bulunmaktadır. Bu süreçte doğum için hangi hastanelere başvurulabileceği konusunda öncelikle GSM'lerin ve konu hakkında çalışan STK'ların bilgilendirilmeye ihtiyacı vardır.
- » Çoğu hastanenin pandemi hastanesi kapsamına alınması nedeni ile gebelerin doğum için hangi hastaneye gidecekleri konusunda bilgilendirmeye ihtiyaçları olacaktır. Hastaneye gidememe durumunda evde doğum olasılığı artacaktır. Bu da hem anne hem de bebek için önemli riskler yaratacaktır.
- » Benzer nedenlerle, Covid-19 süresince çocuk aşılarının takibi konusu da sorunlu olabilecektir. Mültecilere ulaştırılacak bilgilerde rutin hizmetlere alacakları sağlık kuruluşları konusunda da bilgi verilmesi önemlidir.
- » Kayıtsız/belgesiz ve GSS'ı olmayan göçmenlerin tanı ve tedavi sürecinde hastanelerde kayıt sorunu yaşamamaları için HSYS sisteminde "vatansız" olarak giriş yapılmaktadır. Ancak bu düzenlemenin yazılı bir mevzuat olarak yayımlanması ve mültecilere de duyurulması gerekmektedir.

1

---

¹ <https://www.birgun.net/haber/covid-19-gocmenlerin-magduriyetini-artirdi-296879>

Türkiye'de araştırmaya katılan mültecilerin yaklaşık %70'i pandeminin başlangıcından bu yana işlerini kayb ettiklerini raporladı. Ek olarak, %80'e yakını gündelik masraflarının gözle görülür şekilde arttığını belirtti.

Araştırmada, bu ve diğer faktörlerin çok sayıda mülteci ailenin aşmakta zorlandığı büyük bir ekonomik uçurum yarattığı belirtilen çalışmada, mülteci ailelerin yarısından çoğunun bu masrafları karşılamak için borç almayı da içeren çeşitli yollar bulmaya mecbur bırakıldığı ifade edildi.

Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu Başkanı Francesco Rocca araştırmanın bulgularıyla ilgili şunları söyledi:

"COVID-19, dünyanın en korunmasız insanların bazılarının yaşadıkları güçlükleri iyice arttırıyor. Çoğu mülteci zaten yoksulluk sınırının altında yaşıyor ve geçimlerini sağlayamıyorlardı. Şimdi, kazandıkları az geliri de kaybettiler, bu da onları ilaç ve gıdayı da içeren temel ihtiyaçlarından kısmaya zorluyor."

2

² <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53119206>

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Başkanı Avukat Tuğçe Duygu Köksal DW Türkçe'ye yaptığı açıklamada kendilerine doğrudan bildirilen bir vaka olmadığını, ancak bu yönde duyumlar aldıkları için gerekli tedbirlerin alınması adına açıklamayı yayınladıklarını söylüyor. Gelen duyumların tamamının kayıtsız sığınmacılarla alakalı olduğunu, kayıtlı olanlarla ilgili ise bir sıkıntı bulunmadığını da sözlerine ekliyor, Köksal. Diğer yandan kayıt dışı, yani düzensiz göçmenlerle ilgili başka bir sıkıntıya dikkat çekiyor: "İdari gözetim korkusuyla hastaneye gitmek istemiyor olabilirler. Orada hastane polisi var, başlarına bir şey gelir mi endişesi olabilir. Zira kayıtlar, polisin Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne yönlendirmesiyle oluyor. O yüzden biz, sıkıntının Göç İdaresi'nden değil, Sağlık Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü üzerinden kaynaklanıyor olabileceğini düşündük" diyor.

Avukat Tuğçe Duygu Köksal

Göç İdaresi'nin mevcut politikada bir değişikliğe gitmediğini, kayıtsız da olsa kişilerin acil sağlık hizmetlerine erişimi bulunduğunu belirten Köksal, buna rağmen hastanelerin kimi zaman aksi yönde inisiyatif almaları nedeniyle uygulamada olumsuzluklar yaşanıyor olabileceğine dikkat çekiyor. Sağlık Bakanlığı'nın ve İçişleri Bakanlığı'nın hem hastanelere hem de Emniyet Genel Müdürlüğü'ne yönelik yapacağı bilgilendirme ve

farkındalık çalışmasıyla bu sıkıntının giderebileceğini sözlerine ekliyor. Özellikle kolluk kuvvetlerine yönelik bilgilendirmenin, mevcut yasal düzenlemede öngörüldüğü üzere, "idari gözetimin en son çare olarak uygulanması" esasına vurgu yapması gerektiğini ifade ediyor. Köksal, ayrıca uluslararası hukukta güvence altına alınan kişilerin yaşam haklarına ilişkin bir risk söz konusuysa ülkelerine geri gönderilmemesi ilkesinin mevcut pandemi durumu için de geçerli olduğunu vurguluyor.

"Türkiye bu yükün altından tek başına kalkamaz"

"Devlet insanlara haklı olarak karantina çağrısı yapıyor, birtakım destek de sağlıyor. Ancak kriz mekanizmaları Türk vatandaşını önceliyor" diyen Çorabatır, şimdiye kadar mültecilere bir pandemi yardımının söz konusu olmadığını, ancak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yardım taleplerini karşılamak için hazırlıklara başladığı bilgisinin kendilerine geldiğini aktarıyor. "Birlikte yaşıyoruz, onların sağlığı aynı zamanda kamu sağlığı" diyen Çorabatır'a göre bu yardımlar azami öneme sahip.

İGAM Başkanı Metin Çorabatır

Türk - Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi - TAGU Müdürü Prof. Dr. M. Murat Erdoğan'a göre ise bu, Türkiye'nin tek başına sırtlayabileceği bir yük değil. "Başta AB, Birleşmiş Milletler ve Dünya Sağlık Örgütü olmak üzere uluslararası kurumların devreye girip, vatandaş olmayan mülteci, sığınmacı ve düzensiz göçmenlerin sağlıklarına yönelik özellikle Türkiye gibi aşırı yük almış ülkelere acil mali kaynak aktarmaları gerektiğini" söyleyen Erdoğan, "Bu bence çok ama çok acilen yapılması gereken bir şey. Türkiye halihazırda çok şey yapıyor bu konuda, ama ne yaparsa yapsın bu kadarına da yetişemez. Özellikle de siyasi tansiyon bu kadar yüksekken, pandemi göçmen - sığınmacı karşıtlığına, nefrete yol açabilir" diyor.

Türkiye'de geçici koruma altında bulunan 3,7 milyon Suriyeli ve 400 bin kadar uluslararası koruma altında bulunan sığınmacı olduğunu hatırlatan Erdoğan, "asıl kritik olanın düzensiz göçmenlerin durumu" olduğuna dikkat çekiyor. Türkiye'ye gelen düzensiz göçmenlerin sayısında son 5 yılda rekor bir artış yaşandığını aktaran Erdoğan, yalnızca devletin yakaladığı düzensiz göçmen sayısının 1,2 milyondan fazla olduğunu, bunların bir kısmı geri gönderilmiş bile olsa mevcut rakamın hâlâ 1 milyonun üzerinde olduğunu kaydediyor. Erdoğan, bu rakamın yarısı kadar da yakalanmayan düzensiz göçmen bulunduğu tahminini dile getiriyor.

Prof. Dr. Murat Erdoğan

Ne yapmalı?

"Her gün televizyonlarda onlarca bilim insanı çıkıp bir sürü şey anlatıyor. Türkçe konuşuyorlar buna rağmen kafalarımız karışık. Bir de mültecileri düşünün" diyen Prof. Dr. Erdoğan şöyle devam ediyor: "Bir çoğunun okuma - yazması dahi yok! Ya da yalnızca Peştuca biliyor, Arapça biliyor. Peki onlar nasıl bilgilenecek?"

3

COVID-19 Nedeniyle Sığınmacıların %69'u İşini Kaybetti

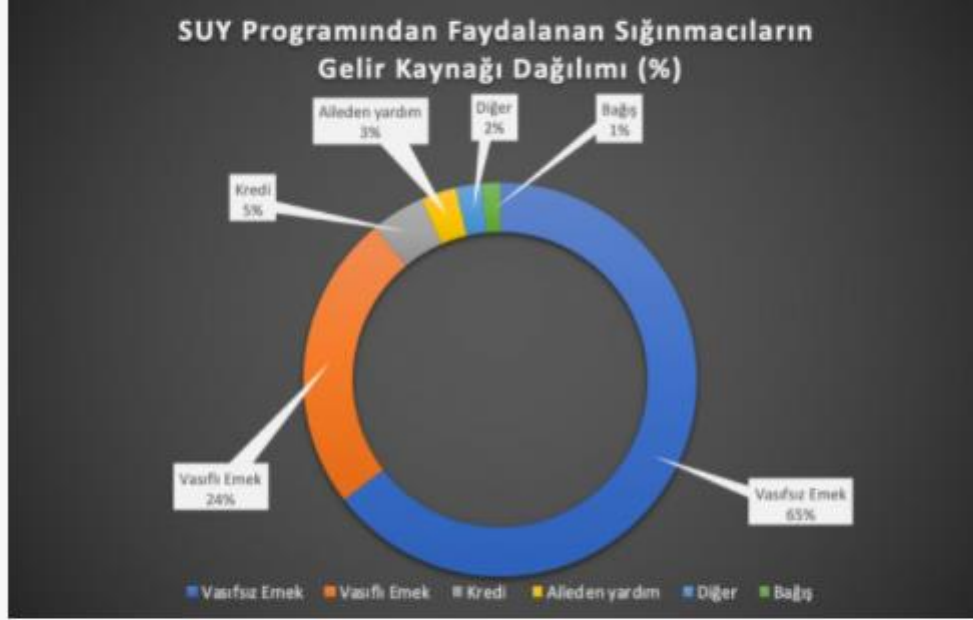
Türkiye'de COVID-19 önlemlerinin alınmaya başlandığı Mart 2020 tarihinden itibaren hayatın her alanında etkileri gözlemlenebilen pandemi; Türkiye'deki sığınmacıların temel ihtiyaçlara, sağlık ve eğitim hizmetine erişimlerini de etkileyerek savunmasız grupların sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanması konusunun toplum için önemini vurgulamış oldu.

Türk Kızılayı'nın yayınladığı "COVID-19'un Sosyal Uyum Yardımı Programı'ndan Yararlanan Sığınmacı Nüfusuna Etkileri" raporundan, Dünya Bankası'nın hazırladığı "Türkiye'deki Mültecilerin Savunmasızlığı ve Korunması: Dünyanın En Büyük İnsani Yardım Programının Uygulanmasından Elde Edilen Bulgular" raporundan ve Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD)'nin "COVID-19 Salgınının Türkiye'de Mülteciler Üzerindeki Etkilerinin Sektörel Analizi" isimli raporundan derlenen veriler ışığında COVID-19'un Türkiye'deki sığınmacılar üzerindeki etkilerini inceledik.

³ <https://www.dw.com/tr/pandemi-d%C3%B6neminde-t%C3%BCrkiyede-g%C3%B6%C3%A7men-ve-m%C3%BClteci/a-53098563>

COVID-19 Türkiye'deki Sığınmacıları Nasıl Etkiledi?

Türk Kızılayı'nın "COVID-19'un Sosyal Uyum Yardımı Programı'ndan Yararlanan Sığınmacı Nüfusuna Etkileri" isimli raporunda 1.7 milyonun üzerinde sığınmacının SUY Programı'ndan yararlandığı belirtiliyor.

Kaynak: Türk Kızılayı

Raporda katılımcıların %19'unun çalışan olduğu belirtilirken, COVID-19'a bağlı olarak işini kaybettiğini belirten sığınmacıların oranı %69 olarak gösterilmekte. İşini kaybedenlerin %93'ünün ailedeki tek çalışan birey olduğu belirtiliyor. COVID-19 önlemlerinin alınmaya başlandığı tarih olarak belirtilen 23 Mart 2020 itibarıyla hanelerin %82'sinin borçlanmasının arttığı aktarılıyor. Ayrıca hanelerin %78'i gıda ve hijyen gibi ek masraflar sebebiyle hane halkı harcamalarında artış yaşadığını belirtiyor.

Raporda 6 kişilik bir hanenin COVID-19 sebebiyle eklenen masraflar hariç asgari harcama sepetinin 2.777 lira olduğu, kişi başına düşen 379 liralık asgari harcamanın ek ödemelerle birlikte 136 lirasının sosyal yardım ile karşılandığı belirtiliyor. Bu durum kişi başına 243, hane halkı başına 1.457 liralık bir uçurum ortaya koyuyor.

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği'nin raporunda, araştırmaya katılan sığınmacılar COVID-19 önlemleri ile birlikte zorunlu harcamalarını karşılamakta zorlandıklarını belirtirken; katılımcıların %33'ü fatura, %31'i kira ve %25'i temel ihtiyaç ödemelerinin etkilendiğini belirtiyor. Katılımcıların %52'si ise hijyene erişimlerinin azaldığını aktarmış.

Sağlık Hizmetlerine Erişim

Türk Kızılayı'nın çalışmasına katılım gösteren hanelerin %22'sinde engellilik, kronik hastalık ve gebelik sebebiyle düzenli sağlık yardımına ihtiyaç duyan bireyler bulunduğu aktarılırken, %61'i COVID-19'un sağlık hizmetine erişimi olumsuz etkilediği belirtiliyor.

SGDD araştırmasına katılan sığınmacıların %15'i sağlık hizmetlerinden yararlanamadıklarını, %23'ü yararlanabildiklerini ve %60'ı başvurmadıklarını belirtirken; düzenli ilaç ihtiyacı olup ilaç temin edemeyen sığınmacıların oranı %68. Katılımcıların %78'i ise COVID-19'dan korunmak için gerekli önlemleri aldıklarını düşünüyor.

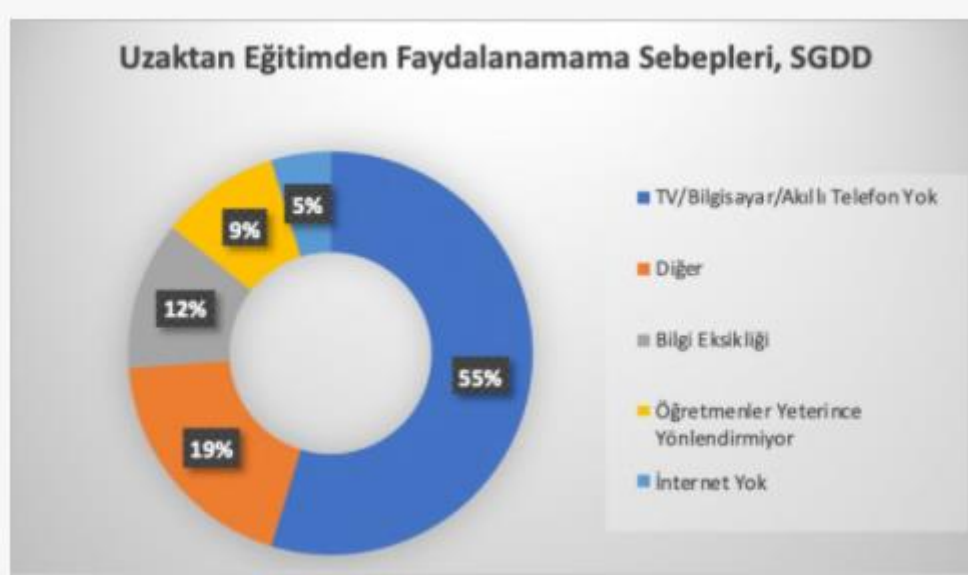
Eğitim Hizmetlerine Erişim

Türk Kızılayı'nın raporuna göre, çalışmaya katılan sığınmacıların %68'i okul çağında çocuk sahibi olduğunu belirtmiş. Bu çocukların %93'ü okula kayıtlı olsa da, %31'i uzaktan eğitime katılım gösterebilmiş değil. Bunun ana sebepleri olarak televizyona, EBA Uzaktan Eğitim sistemine ve internete erişimin kısıtlı olması veya uzaktan eğitim müfredatını takip edebilmek için yeterli bilgiye sahip olmamak gösteriliyor.

Kaynak: Türk Kızılayı

SGDD'nin ulaştığı sığınmacıların %70'i çocuklarının okula kayıtlı olduğunu belirtirken, %48'i çocuklarının uzaktan eğitimden faydalanamadığını aktarmış. Uzaktan eğitime katılamama sebepleri arasında birinci sırada %55 ile TV, bilgisayar veya akıllı telefon yokluğu yer alıyor.

Kaynak: Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği

4

⁴ <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/covid-19-un-turkiye-deki-siginmacilara-etkileri>

Avrupa'ya gitmek için Türkiye sınırlarında bekleyen mültecilere dair Sağlık Bakanlığı'nın bir an önce harekete geçmesi gerektiğini söyleyen Cengiz, koruma tedbirlerini de şöyle sıraladı:

*Bulaşıcı hastalıklar en çok dezenfekte olmayan ortamlarda yayılır. Mülteciler şu an temiz olmayan koşullarda yaşıyor. Büyük risk altındalar. Bakanlık mültecilere, içinde alkollü su, kolonyalı mendil gibi maddelerin olduğu temizlik kiti dağıtabilir.

*Mültecilerin yoğun olduğu bölgelerde sağlık ekipleri ve özellikle Covid – 19 bilgisine sahip sağlıkçılar bulundurulmalı.

*O bölgeyi karantina altına almak insani bir uygulama olmayacaktır. Önemli olan mültecilerin sağlığa erişim hakkını sağlamak ve temiz koşulları yaratmak. Bu bakış açısıyla Sağlık Bakanlığı'nın bir an önce harekete geçmesini öneriyorum.

*Bu hastalık artık salgın değil pandemi ilan edildi. Bütün dünyayı sardı ve sarabilir anlamına geliyor. Bu da mültecilerin göç yollarında olduğunu da düşündüğümüzde daha risk altında olduğunu görüyoruz. Acile harekete geçilmesi gerekiyor.

*Mülteci çocukların da aralarında olduğu mülteci gruplarına Covid – 19 testi yapılması ve hastalık konusunda bilgilendirilmeleri gerekiyor.

* Covid – 19 konusunda mültecileri ilgilendirecek sağlık ekiplerinin mültecileri kendi dillerinde bilgilendirmesi için de çok dilli bir sağlık hizmeti verilmeli.
(EMK/DB)

5

---

⁵ <https://m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/221266-ttb-den-kadin-ve-multeciler-icin-covid-19-uyarisi>

Mülteciler ve Sığınmacılarla Yardımlaşma Dayanışma ve Destekleme Derneği (MSYD) Başkanı Erdem Ayçiçek, dünyayı etkisi altına alan yeni tip koronavirüs (Kovid-19) ile mücadele kapsamında Türkçe'nin yanı sıra Arapça ve Farsça yayın yapan internet sitesini hayata geçirerek, Türkiye'de yaşayan sığınmacı ve mültecilerin salgın hakkında doğru ve güncel bilgiye ulaşmaları için çalıştıklarını söyledi.

MSYD Başkanı Ayçiçek, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Türkiye'de yaklaşık 4,5 milyon mülteci ve sığınmacının yaşadığına dikkati çekerek, çoğunluğunu Suriyelilerin oluşturduğu mülteci ve sığınmacıların bu dönemde hem maddi hem de psikolojik anlamda salgından daha fazla etkilendiğini belirtti.

"Evde kal" çağrısına uyum ve yaşanan sorunlar

Sığınmacılar ve mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları illerde, asgari düzeyde de olsa 'evde kal' çağrısına uyduklarını tespit ettiklerini belirten Ayçiçek, "Ülkemizdeki birçok mültecinin ve sığınmacının, sosyo-ekonomik katmanın alt kademesinde yer alan vatandaşlarımız gibi ve görece olarak daha yüksek risk altında oldukları söylenebilir." değerlendirmesini yaptı.

Ayçiçek, mülteci yoğunluğunun olduğu ilçe belediyelerinin özellikle sosyal yardım mercilerinin iletişim bilgilerinin ve acil numaraların yer aldığı afiş ve posterleri, Arapça basarak sokak ve işletmelerin camlarına asmalarının yeterli olmadığını gözlemlediklerini söyledi.

Kovid-19'un psikolojik etkileri

"Salgının mülteciler arasındaki ruhsal etkilerine bakıldığında, duygusal, davranışsal ve bilişsel etkileri olduğu da gözlemlenmektedir." tespitini yapan Ayçiçek, küresel Kovid-19 salgını öncesinde var olan ruhsal bozukluklar, fiziki koşullarının yetersizlikleri, gelirlerindeki istikrarsızlıklar, besin ve sarf malzemeye erişim kısıtlılıkları veya bilgi alma noktasında yaşadıkları dil bariyeri gibi sorunların; mülteciler için salgın süresince risk faktörleri arasında yer aldığını söyledi.

Ayçiçek, şunları kaydetti:

"Bu süreçte sahada yapmış olduğumuz çalışmalar ve bize ulaşan talepler nazarında en çok gıda ve nakit destek ihtiyacı gözümüze çarpmaktadır. Özellikle ramazan ayında gıda ve nakit ihtiyacının giderek artmasını bekliyoruz. Kişilerin karantina ve onun getirdiği ekonomik sıkıntılar yüzünden psikolojik destek taleplerinde de artış söz konusudur. Özellikle, aile içi şiddet vakalarında artış ve bu kapsamda psikolojik danışmanlık talepleri çağrı merkezimize ulaşmaktadır."

6

⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turk-stksindan-kovid-19la-mucadelede-3-dilde-bilgilendirme-hizmeti/1820095>

"Covid-19 Gölgesinde Bir Yıl" isimli rapora imza atan CHP Genel Başkan Yardımcısı Fethi Açıkel, aşılanmanın çok yavaş olduğunu belirterek Türkiye'nin Covid-19 Aşıları Küresel Erişim Programı COVAX programına üye olmamasını eleştirildi. Ayrıca pandemi döneminde kadına yönelik şiddet başta olmak üzere toplumsal sorunların ve şiddetin arttığına vurgu yapan Açıkel, göçmen ve mültecilerin de geri planda kalan sorunlarının derinleştiğini ifade etti.

EĞİTİMDE EŞİTSİZLİK DERİNLEŞTİ

"Uzaktan eğitim, Türkiye'de eğitimin niteliksizliğini, plansızlığını ve 21. yüzyıla hazırlıksızlığını, öğretmenlerin sıkıntılarını, altyapı yetersizliklerini, başta engelli çocuklar, kız çocukları ve göçmen çocuklar gibi kırılgan gruplar olmak üzere çocukların eğitime erişimde yaşadıkları sıkıntıları, çocuk istismarının boyutlarını ve çocuk bakımı politikalarının yetersizliğini gözler önüne sermiştir. Salgın, çocuklar arasındaki eşitsizlikleri derinleştirmiştir. İnternet altyapısının milyonlarca öğretmen ve öğrencinin eğitimi çevrimiçi sürdürülebilecekleri niteliğe sahip olmaması, EBA altyapısının yetersizliği, öğretmen ve öğrencilerin gerekli cihazlara ve teknolojik becerilere sahip olmaması, uzaktan eğitimin bir fiyasko olmasına neden olmuştur."

7

---

⁷ <https://www.birgun.net/haber/chp-den-pandeminin-birinci-yili-raporu-halk-hastalik-ve-yoksulluk-karsisinda-caresiz-birakildi-337163>

EN ACİL TALEP: GIDA DESTEĞİ, EKONOMİK DESTEK VE SAĞLIK HİZMETİ

Göç alanında çalışan, mülteci ve göçmen kadınları güçlendiren derneklerden biri Uluslararası Göçmen Kadınlar Dayanışma Derneği. Dernek gönüllüsü Gülrihan Dinç pandemiyle birlikte İranlı, Afrikalı, Suriyeli, Türkmen pek çok grubun zor durumda olduğunu söylüyor. Mülteci ve göçmenlerin hiçbir belediyeden destek alamadığına dikkat çeken Dinç devam ediyor: "Nereye başvuruyorsak her yerden ret alıyoruz. Göçmenlerle ilgili bu ülkede hiçbir cevap sunulmuyor. İnsanlar evde hapis durumda. Çocuklu ve yalnız kadınlar çok fazla. Kadınların çoğu destek mekanizmasına erişemiyor. Gıda desteği, ekonomik destek vs. yok."

En temelde gıda desteği talep ettiklerini dile getiren Dinç, göçmen kadınlar açısından görünmezliğin çok kötü olduğunu belirtiyor. "Kayıtsız çok fazla göçmen var, bunlar merdiven altı yerlerde çalışıyorlar. Ve ilk kapanan yerler buralar oldu. Ulaştığım bir kadın 'Beş gündür evimizde ekmek dahi yoktu' dedi. Böyle korkunç şeylerle karşılaşıyoruz." Ekonomik desteğin ve sağlık hizmeti desteğinin de bir diğer talepleri olduğunu belirten Dinç, 3 aylık hamile bir kadının kanaması olduğunu, korona nedeniyle devlet hastanelerinden hizmet alamadıklarını ve mecburen göçmen kadını özel hastaneye götürdüklerini ifade ediyor.

Valiliğin, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının, Kaymakamlığın göçmen ve mültecilere gerekli desteği vermediğini vurgulayan Dinç, "Belediyeler sosyal yardım marketlerini göçmenlere kapatmış durumdadır. Devletin bunu bir afet gibi görüp sorumluluk üstlenmesi gerekiyor. Başka bir sorun da şiddet. Kadına yönelik şiddetle ilgili hiçbir destek mekanizması yok. 1 hafta boyunca bir kadını sığınmaevine yönlendirmeye uğraştık. ŞÖNİM'ler göçmenleri almıyor. Koronadan kaynaklı yeni kadın kabul etmiyorlar" diyor.

8

⁸ <https://www.evrensel.net/haber/401949/korona-gunlerinde-multeci-kadınlar-savasta-olecegiz-diye-geldik-acликтan-olecegiz>

